

JAARSTUKKEN 2016

Onderwijsstichting Esprit

Onderwijsstichting Esprit

Prinses Irenestraat 59

1077 WV Amsterdam

16 juni 2017

Inhoud

Voorwoord	3
1. Bestuursverslag	4
1.1. Missie, visie en integriteit.....	4
1.2. Organogram.....	7
1.3. Verbonden partijen	8
1.4. Governance	8
1.5. Verslag van de Raad van Toezicht.....	9
1.6 Verslag van de GMR.....	16
1.7. Activiteiten en samenwerkingsverbanden gedurende het verslagjaar ...	18
1.7.1. Internationalisering	18
1.7.2. Samenwerkingsverbanden	19
1.7.3. Interne (klacht)zaken – externe (klacht)zaken en klachten ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) 2016	19
1.7.4. Overige	21
1.8. Verslag regeling kwaliteit voortgezet onderwijs en regeling prestatiebox	22
1.8.1. Kwaliteit	22
1.8.2. Kwaliteitsrapporten Inspectie	23
1.8.3. Prestatieboxgelden.....	25
1.8.4. Overige	25
1.9. Financiële positie en resultaten in 2016	26
1.9.1. Kengetallen	26
1.9.2. Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	26
1.9.3. Publiek/privaat vermogen	27
1.9.4. Analyse van het resultaat 2016.....	28
1.9.5. Analyse van de balans per 31-12-16	31
1.9.6. Treasury en liquiditeitspositie	32
1.9.7. Financiële instrumenten	32
1.10. Begroting 2017.....	33
1.11. Continuïteitsparagraaf	33
1.11.1. Personeelsbezetting en aantal leerlingen	34
1.11.2. Staat van Baten en lasten	34
1.11.3. Balans	37
1.11.4. Overige rapportages	38
1.12. Toekomstige ontwikkelingen.....	38
2. Jaarrekening 2016.....	45
2.1 Balans per 31 - 12 (na resultaat bestemming).....	45
2.2 Staat van Baten en Lasten over 2016	46
2.3 Kasstroomoverzicht 2016.....	47
2.4 Grondslagen.....	48
2.5 Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	54
3. Overige gegevens.....	72
3.1. Controleverklaring	73
3.2 Statuten bepalingen inzake resultaatbestemming	77

Voorwoord

Alles bij Esprit Scholen staat in het teken van onderwijs. Wij beschouwen het als een opdracht om hoogwaardig onderwijs te bieden in een optimale leeromgeving, om jonge mensen voor te bereiden op vervolgonderwijs en volwaardige deelname aan de samenleving. Dit lukt ons alleen met betrokkenheid van bekwame medewerkers, leerlingen en ouders. Al onze activiteiten zijn erop gericht het onderwijs zo optimaal mogelijk te ondersteunen.

2016 was voor Esprit Scholen opnieuw een hectisch en bijzonder onderwijsinhoudelijk jaar. Onze scholen staan voor de opdracht om in de Amsterdamse context les te geven aan al onze verschillende doelgroepen van leerlingen. Zowel op het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en internationaal onderwijs. Er is hard gewerkt aan kwaliteitsbeleid, internationalisering, HR-beleid en innovatie.

In 2016 heeft Esprit Scholen twee nieuwe onderwijsconcepten gestart, Cartesius 2 en Spring High. Deze innovaties worden gefinancierd uit de bestemmingsreserve innovatie die gevormd is in 2015 om innovaties in het onderwijs bij Esprit scholen een impuls te geven.

Esprit Scholen heeft het jaar 2016 afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 816.755. De positieve financiële trend van de afgelopen jaren is voortgezet in 2016. Het eigen vermogen per 31 december 2016 bedroeg €13.903.011. Het is ons gelukt om te investeren in nieuwe innovaties en het weerstandsvermogen binnen de gehanteerde normen van de inspectie te houden. Tot slot is in 2016 de reorganisatie bij het Mundus college succesvol afgerond.

In de meerjarenbegroting 2017-2019 zijn de resultaten inclusief de inzet van bestemmingsreserves in evenwicht. De afgelopen jaren heeft Esprit Scholen, mede als gevolg van de reorganisatie bij het Mundus College, een focus gehad op de financiële prestaties. Voor de komende jaren blijft het scherp sturen op de begroting nog steeds van groot belang, gelet op alle externe ontwikkelingen.

In 2016 zijn de belangrijke risico's in kaart gebracht en zijn er beheersmaatregelen benoemd en voor zover mogelijk gekwantificeerd. Naar aanleiding hiervan zijn er noodzakelijke maatregelen getroffen en acties ondernomen. Op basis van de gemaakte inschattingen en de gehanteerde uitgangspunten zijn de getroffen maatregelen voldoende om de risico's op te vangen.

In dit jaarstuk vindt u onze verantwoording door middel van het bestuursverslag 2016, het verslag van de Raad van Toezicht, de jaarrekening 2016 en de toelichting daarop. De jaarstukken zijn goedgekeurd op 16 juni 2017 door de Raad van Toezicht. De jaarstukken 2016 bestaat uit een bestuursverslag en een jaarrekening 2016

Amsterdam, 16 juni 2017.

Ruth Kerzee

Voorzitter College van Bestuur

Percy Henry

Lid College van Bestuur

1. Bestuursverslag

1.1. Missie, visie en integriteit

Onderwijsmanifest

In het onderwijsmanifest staan de ambities op onderwijsinhoudelijk terrein weergegeven voor de komende jaren. Het onderwijsmanifest vormt de basis voor de schoolplannen. Het onderwijsmanifest wordt in 2017 geactualiseerd. Hieronder zijn enkele citaten uit het onderwijsmanifest met betrekking tot Missie, Visie en Integriteit opgenomen.

Missie

Uitgangspunt bij alles wat Esprit Scholen doet en besluit is de betekenis van ons handelen voor onze leerlingen. Wij beschouwen het als onze opdracht om hoogwaardig onderwijs te bieden in een optimale leeromgeving, om jonge mensen voor te bereiden op vervolgonderwijs en een volwaardige deelname aan de samenleving.

Visie

Leren vindt op verschillende manieren en overal plaats. Thuis, buiten en vooral op school. Leren houdt niet op na school, maar gaat een leven lang door. Iedere leerling is anders, leert anders en leert andere dingen. Uitgangspunt bij het ontwerpen van leeromgevingen is in de eerste plaats dat de leerling actief kennis en inzicht opdoet in interactie met de omgeving.

Esprit Scholen vindt het belangrijk dat het leren zoveel mogelijk plaatsvindt in een aan de werkelijkheid ontleende context. Docenten in de klas staan aan het roer en in de wind. Uitvoering, ontwikkeling en onderzoek van het onderwijs vinden plaats op de plek waar geleerd wordt. Waar de interactie tussen leerling en docent plaatsvindt en waar de kwaliteit van ons onderwijs bepaald wordt. Wij streven naar een leer- en werkomgeving die voor alle betrokkenen attractief, grijpbaar en betekenisvol is. De sterkste organisatie en de beste resultaten ontstaan vanuit het maximaal ontwikkelen van de talenten van mensen.

Integriteit

Wij doen ons werk integer en zorgvuldig. We gedragen ons naar de wetten en regels die op onze onderwijssector van toepassing zijn en doen ons uiterste best ons vak en sector in ere te houden. Met 6 pijlers als motiverende en morele basis, kennen en nemen we verantwoordelijkheid voor onze rol en leveren we onze bijdrage aan de Amsterdamse samenleving.

Het onderwijsmanifest kent 6 pijlers namelijk:

- Kwalitatief hoogwaardig onderwijs
- Internationalisering
- School in verbinding met de omgeving
- Werkgeverschap en werknemerschap
- Onderwijskundig leiderschap
- Rekenschap en integriteit

Esprit Scholen bestaat uit twaalf scholen met een gevarieerd onderwijsaanbod van primair en voortgezet onderwijs, van praktijkonderwijs tot en met gymnasium, met internationaal onderwijs, tweetalig havo en vwo. Esprit Scholen heeft 6778 leerlingen per 1 oktober 2016.

Het bestuur bestaat uit twee leden: Ruth Kervezee (Voorzitter College van Bestuur) en Percy Henry (lid College van Bestuur). Hieronder zijn de nevenfuncties van het College van Bestuur opgenomen. Percy Henry had in 2016 geen nevenfuncties. Ruth Kervezee had in 2016 de volgende nevenfuncties:

- Commissaris bij de Rabobank Amsterdam, Vice Voorzitter – tot 01/10/2016
- Commissaris bij Woonstichting De Key (lid van de auditcommissie)
- Lid Adviesraad Nuffic.

Uit hoofde van haar functie bij Esprit Scholen neemt Ruth Kervezee daarnaast deel in het bestuur van de VO-raad, het Samenwerkingsverband VO Amsterdam-Diemen en de vereniging OSVO (dit is een vereniging van vertegenwoordigers van alle schoolbesturen in het Amsterdamse voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs).

Onder Onderwijsstichting Esprit gevestigd te Amsterdam (Esprit Scholen) – bestuursnummer bevoegd gezag 40586 - ressorteren in 2016 de volgende scholen met daarbij tevens de leerlingenaantallen weergegeven:

Voortgezet Onderwijs		1-10-16	1-10-15	1-10-14	1-10-13	1-10-12
17YS	Mundus College (voorheen Nova)	958	950	1025	1129	1104
17YS	Berlage Lyceum	1119	1138	1173	1265	1283
17YS	DENISE-Voortgezet Onderwijs	205	154	115	0	0
17YS	Marcanti College	647	661	673	710	682
17YS	Cartesius 2	89	0	0	0	0
17YS	Cartesius Lyceum	803	818	772	753	719
17YS	AICS-Voortgezet Onderwijs	465	439	411	376	312
30GC	4e Gymnasium	780	761	756	738	729
totaal VO		5066	4921	4925	4971	4829
Primair Onderwijs:						
24TC	Aics-Primair Onderwijs	647	544	533	481	430
24TC	Europaschool	301	290	276	239	217
24NT	Eilanden	252	262	263	275	274
03PS	Montessorischool Landsmeer	228	226	224	226	0
24TC	DENISE -Primair Onderwijs	113	98	27	0	0
08CA	WSV	436	437	421	430	384
totaal PO		1977	1857	1744	1651	1305
Totaal		7043	6778	6669	6622	6134

Het aantal leerlingen per 1-10-2016 is opgenomen op basis van de begroting van 2017. Het aantal leerlingen m.b.t andere jaren is gebaseerd op de beschikking

De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE) is per 1 augustus 2014 gestart. De Nieuwe Internationale School Esprit richt zich op internationaal georiënteerd onderwijs voor nieuwkomers en Nederlandse leerlingen die internationaal onderwijs willen volgen. De Nieuwe Internationale School Esprit (onderdeel voortgezet onderwijs) is een zelfstandige nevenvestiging van 17YS sinds 1 augustus 2015. De Nieuwe Internationale School Esprit (onderdeel primair onderwijs) is formeel onderdeel van de Europaschool. Op 1 augustus 2017 zal De Nieuwe Internationale School Esprit (onderdeel primair onderwijs) een eigen brinnummer krijgen.

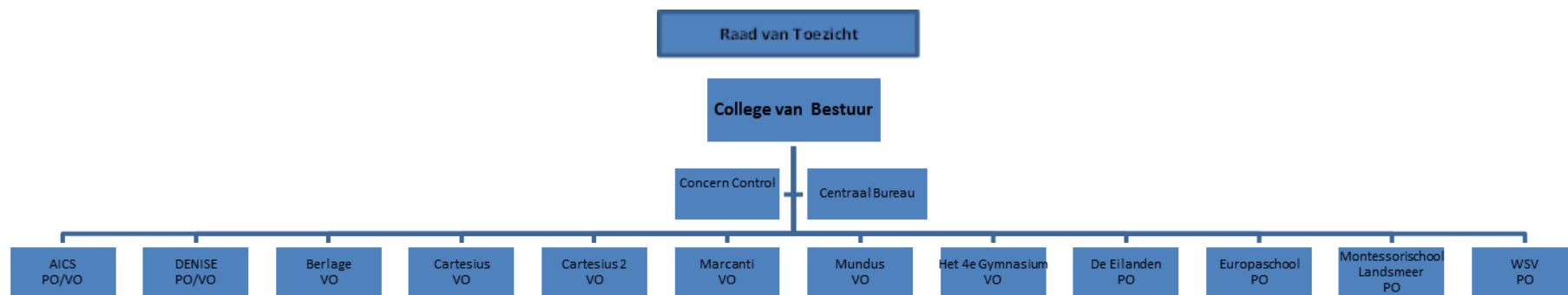
AICS is een afkorting voor “the Amsterdam International Community School”; de Primary School betreft Internationaal Georiënteerd Basis Onderwijs (IGBO) en is formeel onderdeel van de

Europaschool. De Secondary School betreft Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs (IGVO) en is een zelfstandig nevenvestiging van 17YS sinds 1 augustus 2015.

Per 1 augustus 2016 is Esprit van start gegaan met de AICS Satellite met 4 PO klassen op de nieuwe locatie aan de A.J. Ernststraat 130 in Amsterdam.

Cartesius 2 is gestart op 1 augustus 2016. Cartesius 2 is een tijdelijk nevenvestiging van Cartesius lyceum.

1.2. Organogram

1.3. Verbonden partijen

Aan Esprit Scholen is een aantal organisaties gelieerd zoals boekenfondsen, steunfondsen en rechtsvoorgangers van scholen. Deze betreffen:

- Stichting Leermiddelen en Activiteiten Vestiging Berlage;
- Stichting Mr.dr. Spaander-Fonds;
- Stichting Montessori Basisschool de Westelijke Eilanden;
- Watergraafsmeerse Schoolvereniging;
- Stichting Boeken- en Leermiddelenfonds Esprit Scholengroep Vestiging Marcanti;
- Stichting Vrienden van het Cartesius Lyceum;
- Vereniging Van Eigenaars de Bickershoek;
- Stichting Kind & Muziek Landsmeer.

Op basis van de statuten van bovengenoemde gelieerde stichtingen is geen daarvan consolidatie plichtig, omdat er geen sprake is van beslissende zeggenschap door stichting Esprit Scholen.

Voor zover een stichting vermogen heeft wordt het vermogen in de komende jaren afgebouwd om uiteindelijk tot de opheffing van de stichting over te gaan.

1.4. Governance

Esprit Scholen heeft een Raad van Toezicht en een College van Bestuur. Het College van Bestuur bestaat uit twee bestuurders. Er is een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. Esprit Scholen houdt zich aan de code goed bestuur van de VO-raad en de PO-raad. De kaders voor de invulling van het toezicht zijn onder andere: de statuten, het reglement van de Raad van Toezicht, het reglement van het College van Bestuur en het managementstatuut die de bevoegdheden regelt van de schoolleiders.

Esprit Scholen heeft voorts een reglement voor de Auditcommissie, een reglement voor de Onderwijscommissie, een klokkenluidersregeling en een integriteitscode. Deze code biedt een kader bij het interpreteren, beoordelen en afwegen van wel of niet aanvaardbaar gedrag.

Cruciaal is het uitgangspunt dat het College van Bestuur bestuurt en dat de Raad van Toezicht toezicht houdt. Naast het sec toezicht houden, heeft de Raad van Toezicht nog twee andere rollen, namelijk de rol van werkgever en de rol van klankbord/adviseur van het College van Bestuur.

Aan het toezicht wordt door de Raad van Toezicht van Esprit Scholen op de volgende wijze invulling gegeven: voorop staat het uitgangspunt dat de Raad van Toezicht er op moet kunnen vertrouwen dat zij tijdig en volledig wordt geïnformeerd door het College van Bestuur over alle zaken die relevant zijn voor het goed uitoefenen van de toezichthoudende taak.

Naast de informatievoorziening vanuit het College van Bestuur beschikt de Raad van Toezicht over de volgende bronnen van informatievoorziening als aanvulling op de informatievoorziening van het College van Bestuur. Het gaat dan om de rapportages van en het gesprek met de accountant, de rapporten van en het gesprek met de inspectie, het gesprek met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, de informatie die de leden van de Raad van Toezicht opdoen tijdens individuele werkbezoeken aan de scholen, de gesprekken die tijdens de Raad van Toezicht vergaderingen worden gevoerd met uitgenodigde schooldirecteuren (in aanwezigheid van het bestuur) en de in het auditreglement opgenomen mogelijkheid voor de controller om indien nodig rechtstreeks met de Raad van Toezicht overleg te voeren.

Jaarlijks neemt de Raad van Toezicht tijd voor een zelfevaluatie en staat zij stil bij het aftredings-/benoemingsschema en de profielen van haar leden. De jaarlijkse zelfevaluatie heeft in 2016 vanwege agenda-technische redenen niet plaatsgevonden. Er is besloten om in kwartaal drie van 2017 de zelfevaluatie plaats te laten vinden.

Het CvB heeft de zelfevaluatie op 07/09/2016 uitgevoerd; aan de orde zijn geweest: de onderlinge samenwerking, de portefeuilleverdeling, de strategische koers en de werkrelatie met de MT-leden, GMR en RvT.

1.5. Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht is viermaal in vergadering bij elkaar gekomen in 2016. Het College van Bestuur is aanwezig bij alle vergaderingen. De vergaderingen vinden plaats op een van de Esprit Scholen en starten met een presentatie van de desbetreffende schoolleider.

In alle vergaderingen is steeds uitgebreid stil gestaan bij de kwaliteit van het onderwijs, de financiën, de algemene gang van zaken bij Esprit Scholen, de externe ontwikkelingen en de samenwerking in Amsterdam. Daarnaast hebben de volgende onderwerpen speciaal aandacht gehad:

- Innovatie van het onderwijs bij Esprit Scholen.
- Werkplan College van Bestuur.
- De financiële positie van het Berlage Lyceum en het Mundus College.
- Kwaliteitsbeleid van Esprit Scholen.
- Managementletter 2015 en het jaarverslag 2015.
- Begroting 2017 en meerjarenbegroting 2017-2019.
- Benoeming nieuw lid RvT.
- Benoeming nieuwe accountant (EY).

Honorering Raad van Toezicht

De kosten van de Raad van Toezicht waren in 2016 € 94.225. Deze kosten hadden met name betrekking op de honorering (inclusief BTW) ad € 84.927. De overige kosten van individuele leden hebben betrekking op reiskosten. De Raad van Toezicht heeft ook als geheel onkosten gemaakt tot een bedrag van € 7.833 (inclusief BTW). Deze kosten hebben betrekking op advieskosten, lidmaatschap VTOI en de kosten van de strategiemiddag.

Naam	Functie	Bruto honorering incl. BTW	Onkosten op jaarbasis	Totaal
Sandra Lutchman	Voorzitter Raad van Toezicht	19.209	577	19.786
Frans Roozen	Voorzitter Auditcommissie	12.705	0	12.705
Ellen Soerjatin	Voorzitter Remuneratiecommissie	11.798	0	11.798
Marc van der Meer	Voorzitter Onderwijscommissie	11.798	444	12.242
Jacinta Duttenhofer	Lid Raad van Toezicht	11.798	0	11.798
Mieke van den Berg	Lid Raad van Toezicht	12.705	0	12.705
Romain Rijk	Lid Raad van Toezicht	983	444	1.427
Yvonne Kortooms	Lid Raad van Toezicht	3.933	0	3.933
Raad van Toezicht			7.833	7.833
Totaal		84.927	9.298	94.225

Reguliere vergaderingen

In 2016 hebben de volgende vergaderingen van de Raad van Toezicht plaatsgevonden:

- **18 maart 2016** met als hoofdonderwerpen kwaliteit van het onderwijs bij Esprit Scholen, jaarverslag 2015 en inspectierapporten. Daarnaast zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken: De innovatietrajecten Cartesius 2 en Springhigh, werving nieuw lid van de Raad van Toezicht, selectietraject nieuwe accountant, treasurystatuut Esprit Scholen en de stukken uit de auditcommissie en onderwijscommissie.
- **10 juni 2016** met als hoofdonderwerpen het jaarverslag 2015 en de jaarrekening 2015 in aanwezigheid van de accountant. De accountant heeft een toelichting bij zijn bevindingen gegeven en heeft een goedkeurende verklaring afgegeven bij de jaarcijfers. In deze vergadering zijn het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd door de Raad van Toezicht. In deze vergadering zijn voorts de volgende onderwerpen besproken: de managementletter 2015, herijking nieuw onderwijsmanifest, Passend onderwijs VO, update voortgang Cartesius 2, nieuwbouw AICS, vastgoed Esprit en de stukken uit de auditcommissie en remuneratiecommissie.
- **30 september 2016** strategiemiddag (zie hiervoor het onderdeel strategiemiddag).
- **9 december 2016** met als hoofdonderwerpen het werkplan CvB 2017, kwaliteit van het onderwijs, de begroting 2017, meerjarenbegroting 2017-2019 en onderwijshuisvesting. In deze vergadering zijn de begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2017-2019 goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Daarnaast zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken: Innovatieplan Esprit, opdrachtverstrekking jaarrekeningcontrole aan EY en kwaliteit van het onderwijs bij Esprit scholen. Naar aanleiding van de nieuwe WNT-normen die per 1 januari 2016 van kracht zijn is vastgesteld dat Esprit op basis van de 14 complexiteitspunten voor 2016 en 2017, conform de richtlijnen van het Ministerie van Onderwijs, uitkomt op klasse E.

Strategiemiddag

Het is inmiddels een goede gewoonte om in september een bijeenkomst te plannen die over de strategie van Esprit Scholen gaat. De Raad van Toezicht en het College van Bestuur discussiëren over de strategische koers voor de komende jaren. De ontwikkelingen zijn besproken aan de hand van de herijking van het onderwijsmanifest en de internationaliseringsambitie van Esprit scholen. In deze vergadering is het nieuwe lid van de Raad van Toezicht benoemd.

'Critical friends dinner'

Op 8 december 2016 heeft er een 'critical friends dinner' plaatsgehad waarbij een RvT vertegenwoordiging, CvB en een MT vertegenwoordiging in gesprek zijn gegaan met stakeholders en belanghebbenden over de strategische koers van Esprit en de herijking van het Onderwijsmanifest.

Auditcommissie

De Raad van Toezicht heeft uit haar midden een auditcommissie benoemd, bestaande uit twee leden: Frans Roozen (voorzitter auditcommissie) en Mieke van den Berg (lid auditcommissie). De auditcommissie is vijfmaal bij elkaar gekomen in 2016 in aanwezigheid van het College van Bestuur, Directeur Bedrijfsvoering (afhankelijk van de onderwerpen) en de Controller. Er is gesproken over de gang van zaken met betrekking tot de financiën van Esprit Scholen, onder andere of de organisatie financieel in control is.

In 2016 zijn de volgende hoofdonderwerpen besproken: de begroting, de meerjarenbegroting en de jaarrekening 2015 (in aanwezigheid van de accountant).

Daarnaast zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- De voortgangsrapportages met betrekking tot de financiële positie, van onder andere het Mundus College en het Berlage Lyceum.
- Het management letter 2015 en het accountantsverslag 2015.
- Treasurystatuut Esprit Scholen.
- De innovatietrajecten Cartesius 2, Springhigh en De Nieuwe Internationale School Esprit.
- Kaderbrief 2017.
- Selectie van de nieuwe accountant.
- Onderwijshuisvesting (strategisch huisvestingsplan, meerjarenonderhoudsplan en de bouwprojecten).
- De financiële consequenties van uitgewerkte scenario's, specifieke financiële risico's, en aan scenario's en risico's gekoppelde maatregelen.
- Schatkistbankieren als alternatief voor het in deposito bij banken aanhouden van financiële middelen.

Onderwijscommissie

De Raad van Toezicht heeft uit haar midden een onderwijscommissie benoemd, bestaande uit drie leden: Marc van der Meer (voorzitter onderwijscommissie), Jacinta Duttenhofer (lid onderwijscommissie) en Romain Rijk (lid onderwijscommissie). De onderwijscommissie is in 2016 viermaal bij elkaar gekomen in aanwezigheid van het College van Bestuur en de Portefeuillehouder Kwaliteit (MT-lid). Er is met name gesproken over de kwaliteit van het onderwijs van Esprit Scholen. In 2016 zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- De kwaliteit van het onderwijs bij Esprit Scholen.
- Governance, Esprit reglementen.
- Voortgang van het werkplan College van Bestuur 2016 en het concept werkplan 2017 van het College van Bestuur.
- Herijking onderwijsmanifest
- Klachtbeleid Esprit.
- Ontwikkelingen in West met betrekking tot het onderwijs.
- Onderwijsinnovaties waaronder Cartesius 2 en Spring High.
- Business Plan Cartesius 2 en Business Plan Spring High.
- Werving nieuwe lid van de Raad van Toezicht
- De inspectierapporten.

Remuneratiecommissie

De Raad van Toezicht heeft uit haar midden een remuneratiecommissie benoemd, bestaande uit twee leden: Ellen Soerjatin (voorzitter remuneratie-commissie) en Sandra Lutchman (lid remuneratiecommissie, tevens voorzitter Raad van Toezicht).

De Raad van Toezicht hanteert een jaarlijkse cyclus van beoordelingsgesprekken met het College van Bestuur. In 2016 heeft de remuneratiecommissie beoordelingsgesprekken gevoerd met het College van Bestuur: een plenair gesprek met de beide bestuurders gezamenlijk en een individueel gesprek met de afzonderlijke bestuurders. De beoordelingsgesprekken zijn gevoerd op basis van een meerjarenkader. Van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt. De Raad van Toezicht heeft zijn

waardering uitgesproken voor de betrokkenheid en deskundigheid van het College van Bestuur en hun lef met betrekking tot innovatie.

In december 2015 heeft de Raad van Toezicht in overleg met het College van Bestuur besloten tot toepassing van de CAO voor bestuurders VO met ingang van 1 december 2015. Met ingang van 1 januari 2016 is het door het ministerie van OCW vastgestelde sectorale bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen in het VO ('OCW-norm') verlaagd ten opzichte van de in de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ('WNT') genoemde maxima, waarbij Esprit op basis van de daarin genoemde complexiteitspunten valt in de complexiteitsklasse E, wat een bezoldigingsmaximum oplevert van EUR 152.000 (2016) en EUR 153.000 (2017). De samenloop van deze twee maatregelen heeft geleid tot aanpassing in onderling overleg van de bezoldiging van de voorzitter van het College van Bestuur om te bereiken dat de bezoldiging met ingang van 1 januari 2020 voldoet aan de OCW-norm.

De Raad van Toezicht is doende om de procedure van en de criteria voor de beoordeling van het College van Bestuur te herzien. Dit herziene proces zal in 2017 voor het eerst worden toegepast. Na afronding daarvan zullen de procedure en de criteria worden vastgelegd in de relevante reglementen.

Het reglement voor aanvaarding van nevenfuncties door het College van Bestuur is inmiddels vastgesteld door de Raad van Toezicht.

Samenvattend oordeel Raad van Toezicht

"Esprit Scholen zet zich in voor goed onderwijs voor alle leerlingen van de stad. De diversiteit van de scholen en de leerlingen maken het tot een complexe opdracht maar ook tot een uitdaging. Ook het afgelopen jaar is het aantal leerlingen gegroeid met als uitschieters de uitbreiding van DENISE, de groei van het internationale onderwijs bij de AICS en de dislocatie Cartesius 2. De verwachting is dat het aantal leerlingen ook in de komende jaren licht zal blijven toenemen.

Het jaar 2016 is met een positief resultaat afgesloten.

Concluderend is de Raad van Toezicht tevreden over de gang van zaken met betrekking tot het onderwijs en de rol die Esprit speelt ten aanzien van innovatie in het onderwijs.

Wat alle Esprit scholen betreft heeft de Onderwijsinspectie het sein op groen gezet; een beloning voor alle inspanningen en voor de visie van Esprit.

De voorbereidingen voor ons nieuwe Onderwijsmanifest zijn gestart met een interne strategiemiddag, gevolgd door een diner met critical friends."

De Raad van Toezicht bestond in **2016** uit de volgende personen:

Sandra Lutchman: Voorzitter van de Raad van Toezicht en lid Remuneratiecommissie

Functie: Directeur Talent naar de Top

Nevenbetrekkingen:

- Lid van de Raad van Toezicht Amnesty International, Londen;
- Lid van het bestuur en voorzitter van de Adviesgroep van European Women on Boards, Brussel;
- Lid van de Raad van Toezicht van de stichting Topvrouw van het Jaar;
- Voorzitter van het bestuur van de stichting Vrienden van de Bascule;
- Juryvoorzitter verkiezing van de Chief Human Resources
- Officer (CHRO).

Mieke van den Berg: Lid van de Raad van Toezicht en lid auditcommissie

Functie: Lid Raad van Bestuur Woningstichting Eigen Haard

Jacinta Duttenhofer: Lid van de Raad van Toezicht en lid Onderwijscommissie

Functie: Juridisch adviseur

Nevenbetrekkingen:

- Lid tevens vice-voorzitter Raad van Commissarissen Stichting Woondiensten Aarwoude;
- Voorzitter Klachtencommissie SVOAZ (Stichting Voortgezet Onderwijs Amsterdam Zuid);
- Onafhankelijke commissievoorzitter bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) per 01 februari 2016;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Gezinssupport.nu BV.

Yvonne Kortooms: Lid van de Raad van Toezicht en voorzitter onderwijscommissie tot 1 mei 2016

Functie: Voormalig voorzitter College van Bestuur Gooise Scholen Federatie en daarna werkzaam als interim-manager

Nevenbetrekkingen:

- Lid van de landelijke algemene klachtencommissie van Humanitas;
- Lid Raad van Toezicht Amstelveen College.

Marc van der Meer: Lid van de Raad van Toezicht per 01/01/2016 en lid Onderwijscommissie. Per 01/05/2016 voorzitter van de Onderwijscommissie

Functies: Bijzonder hoogleraar Onderwijsarbeidsmarkt aan de Tilburg Lawschool en het CAOP in Den Haag;
Onafhankelijk wetenschappelijk adviseur voor de MBO-sector verbonden aan de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

Nevenbetrekkingen:

- Lid van de Sociaaleconomische Raad Brabant;
- Lid van de Raad van Advies van Consortium Beroepsonderwijs;
- Lid van College van Advies van SVO;
- Voorzitter Nederlandse Vereniging van Arbeidsverhoudingen.

Romain Rijk: Lid van de Raad van Toezicht per 01/12/2016, tevens lid Onderwijscommissie

Functie: Voorzitter College van Bestuur Stichting Carmelcollege tot 01 september 2017*

Nevenbetrekkingen:

- Lid AB VO-raad tot 24 november 2016;
- Lid adviesraad Tias MME MPM;
- Lid adviesraad RCEC.

Frans Rozen: Lid van de Raad van Toezicht tevens vice voorzitter en voorzitter auditcommissie

Functie: Hoogleraar Vrije Universiteit Amsterdam en voorzitter VU Business School

Nevenbetrekkingen:

- Lid Raad van Commissarissen Ice Cold Storage Holding BV (ICSH);
- Voorzitter Curatorium Zijlstra Center;
- Lid Raad van Advies Vereniging Register Controllers.

Ellen Soerjatin Lid Raad van Toezicht en voorzitter Remuneratiecommissie

Functie: Advocaat/partner bij Soerjatin Dispute Resolution

Nevenbetrekkingen:

- Lid Hof van Discipline (appèlrechter tuchtrecht);
- Lid Raad van Toezicht Petrobras Compensation Foundation.

* “pas toe of leg uit” – beginsel

De Raad van Toezicht heeft besloten de heer Rijk per 1 december 2016 te benoemen tot lid van de Raad en de onderwijscommissie. De heer Rijk neemt per 1 september 2017 afscheid als voorzitter van Stichting Carmelcollege. De Raden van Toezicht van Onderwijsstichting Esprit en Stichting Carmelcollege zijn van mening dat de overlap van functies gedurende in werkelijkheid slechts enkele maanden een benoeming per 1 december 2016 niet in de weg hoeft te staan, mede in het licht van het gegeven dat de werkgebieden van beide stichtingen ver uit elkaar liggen en er geen verstrengeling van belangen kan ontstaan.

Aftredings-/benoemingsschema leden Raad van Toezicht Esprit scholen

	Naam	Functie	Aanvang zittingsperiode	Einde 1e termijn op:	Einde 2 ^e termijn tot uiterlijk:
1.	Mieke van den Berg	Lid Raad van Toezicht en lid auditcommissie per 25/09/2015	25/09/2015	25/09/2019	25/09/2023
2.	Jacinta Duttenhofer	Lid Raad van Toezicht Lid onderwijscommissie per 01/12/2014. Bekleedt vanaf 16/05/2014 tevens de 'GMR-Stoel'	16/05/2014	16/05/2018	16/05/2022
3.	Sandra Lutchman	Lid Raad van Toezicht Voorzitter Raad van Toezicht per 01/01/2015 en lid remuneratiecommissie per 01/01/2015.	16/05/2014	16/05/2018	16/05/2022
4.	Marc van der Meer	Lid Raad van Toezicht en lid onderwijscommissie per 01/01/2016. Per 01/05/2016 voorzitter onderwijscommissie.	01/01/2016	01/01/2020	01/01/2024
5.	Romain Rijk	Lid Raad van Toezicht en lid onderwijscommissie per 01/12/2016.	01/12/2016	01/12/2020	01/12/2024
6.	Frans Roozen	Lid Raad van Toezicht en lid auditcommissie per 01/06/2012. Voorzitter auditcommissie per 01/01/2015 en vice voorzitter per 01/06/2016	01/06/2012	01/06/2016	01/06/2020
7.	Ellen Soerjatin	Lid Raad van Toezicht en voorzitter remuneratiecommissie per 01/01/2015	01/01/2015	01/01/2019	01/01/2023

De leden van de Raad van Toezicht zijn voor de periode van 4 jaar benoemd met de mogelijkheid om de zittingsperiode eenmaal voor de periode van 4 jaar te verlengen. Na de maximale zittingsperiode van 8 jaar is herbenoeming niet meer mogelijk.

1.6 Verslag van de GMR

In het voorjaar 2016 zijn er GMR verkiezingen geweest. Hierdoor werd er in de eerste vergadering na de zomervakantie in een nieuwe samenstelling vergaderd, met voor de helft nieuwe leden, vooral in de geleding ouders en leerlingen.

De GMR is in 2016 dertien keer bijeen geweest, waarvan zeven keer samen met het College van Bestuur. In het kader van Good Governance is er tevens een geslaagde bijeenkomst geweest met de Raad van Toezicht, met als thema Innovatieve scholen, modegril, of noodzaak.

Geregeld bezoekt Jacinta Duttonhofer, lid van de Raad van Toezicht, de GMR vergadering. De samenwerking tussen GMR en CvB, alsmede GMR en RvT is in 2016 wederom goed geweest.

Er is in 2016 een drie avonden durende scholing voor nieuwe GMR- en MR leden geweest die werd verzorgd door de AOB, alsmede voor alle GMR leden een cursus Jaarbegroting. Beide cursussen waren zeer goed bezocht. De starterscursus moest zelfs parallel in twee groepen worden gegeven, omdat de deelname te groot was voor één groep.

De agenda van de GMR vergaderingen wordt opgesteld door het Dagelijks Bestuur van de GMR en het College van Bestuur. Het hoofd HRM speelt hierin eveneens een belangrijke rol. Gebruikelijk vindt twee weken later de GMR-CvB vergadering plaats die op haar beurt twee weken later wordt gevolgd door de onderlinge GMR vergadering waarin de besluiten worden genomen. Nog steeds zijn binnen de GMR een vijftal commissies werkzaam die het mogelijk maken om de onderwerpen in de GMR vergadering te verkorten. De commissies in 2016 zijn:

- Financiën
- HR
- Onderwijs
- Duurzaamheid
- Groei en krimp (met name in het kader van Medezeggenschap, komt uitsluitend na oproep bijeen)

Het werken met Deelcommissies heeft tot gevolg dat er tijdens de vergaderingen efficiënt en doelgericht aandacht aan agendapunten kan worden geschonken. Werken in deelcommissies heeft als neveneffect dat GMR leden elkaar en elkaars school beter leren kennen, waardoor er geïnspireerd wordt samengewerkt.

Reeds in december 2015 is er positief advies verleend over de Begroting 2016, alsmede aan de Meerjarenbegroting. Tevens heeft de GMR positief geadviseerd over de begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2017-2019.

In 2016 zijn veel onderwerpen behandeld; nadere informatie is te vinden in de notulen onder 'Medezeggenschap' op de Esprit website. Verdeeld over de commissies zijn dit de volgende onderwerpen:

Commissie Financiën:

- Financiële situatie Berlagelyceum
- Bestemmingsreserve 2016
- Begroting 2017 en meerjarenbegroting 2017-2019
- Financiële rapportages

Commissie HR:

- Risico Inventarisatie, onderdeel van de ARBO wet
- Bestuur formatieplan
- Bezwarencommissie Entreerecht
- Eigen Risicodragerschap PO (einde vervangingsfonds)
- Sociaal Plan Mundus afgesloten
- Schaarstevakken
- Sociale Ongelijkheid
- Opleidingscarrousel
- Medewerker onderzoek
- Esprit brede studiemiddag
- Ziekteverzuim
- Vakantieregeling
- Klokkenluidersregeling
- Inzet Bedrijfsmaatschappelijk werk
- Vitaliteitsregeling
- Klachtenregeling
- Taakbeleid
- CAO PO en CAO VO
- Nieuw Werving- en Selectiesysteem
- Centrale loting en matching
- Nieuwe Arbodienst
- Talentprogramma's
- Functiemix PO
- Code Goede Medezeggenschap

Commissie Onderwijs:

- Spring High
- Cartesius2
- Taal naar Keuze
- Verbreding Onderwijs

Commissie Duurzaamheid:

- Duurzaamheid (met name aan de hand van het Rapport van de GMR commissie Duurzaamheid)

Overige onderwerpen:

- Verbouwing Berlage gebouwen n.a.v. het ICS rapport (17 mei 2016)
- Nieuwbouw 4e Gymnasium
- Verbouwing Mundus College
- Lente- en Zomerschool
- ASS afdeling
- Aangepaste statuten- en Reglement Stichting Esprit

1.7. Activiteiten en samenwerkingsverbanden gedurende het verslagjaar

1.7.1. Internationalisering

Esprit Scholen maakt zich sterk voor multicultureel, dynamisch en internationaal onderwijs en streeft naar verdere internationalisering van haar onderwijsaanbod. Onder „internationalisering“ wordt in dit verband het volgende verstaan:

- Inrichting van het onderwijs op zodanige wijze dat leerlingen van Esprit Scholen internationaal georiënteerd („internationally minded“) worden. Dit maakt het mogelijk dat zij zich in hun verdere ontwikkeling en loopbaan wereldburger voelen en zich ook als zodanig gedragen (door middel van taalvaardigheid, interculturele vaardigheid en dergelijke).
- Inrichting van het onderwijs op basis van erkende en gewaardeerde verschillen in cultuur, nationaliteit en herkomst tussen leerlingen en personeelsleden. Esprit Scholen richt zich vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid op alle in Amsterdam (en directe omgeving) gevestigde leerlingen van 4 tot circa 18 jaar oud. Esprit Scholen wil vervolgens wel een gedifferentieerd aanbod presenteren dat aansluit bij de specifieke behoeften en wensen van bepaalde groepen. Op grond van het beleidsplan internationalisering is er een aantal initiatieven gestart vanaf 2012. Er is een beleidsnotitie opgesteld en alle scholen hebben hun plannen voor de komende jaren beschreven. Het gaat om zaken als meer tweetalig onderwijs (tto), meer vreemde talen en meer aandacht voor diversiteit. In 2017 gaan we hiermee verder. Inmiddels is De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE) hard gegroeid. In deze school is de voormalige ISK (VO) en een nieuw instroompunt voor nieuwkomers (PO) geïntegreerd. De leerlingen krijgen een intensief taalprogramma aangeboden en kunnen vervolgens kiezen uit instroom in het regulier onderwijs of een internationaal onderwijsprogramma op de school zelf. In 2017 zullen de eerste leerlingen uit die stroom de overstap gaan maken naar het Diploma programma van de AICS. De Europaschool is aan het uitbreiden evenals de AICS Satellite.

De AICS krijgt nieuwbouw en start met het ontwerpproces van een grote internationale community school voor po en vo. Het bouwheerschap is overgedragen aan de gemeente.

DENISE heeft een locatie toegewezen gekregen die na verbouwing de sterke groei van de school kan faciliteren. De aanbesteding voor de renovatie start in de zomer van 2017.

Esprit Scholen biedt scholing aan voor alle medewerkers om het werken in een internationale context mogelijk te maken, voorbeelden daarvan zijn de cursussen Engels en didactiek die worden aangeboden. Daarnaast worden er seminars en lezingen aangeboden die te maken hebben met internationalisering.

Op de AICS worden IBO cluster workshops en seminars verzorgd voor alle internationale scholen in Nederland.

In 2017 zal met ondersteuning van de esprit scholen door de AIE (Alliance for International education) een conferentie worden gehouden over internationalisering van het onderwijs. Deze conferentie zal worden gehouden in het 4e gymnasium.

We gaan van start met een pilot om het talenaanbod op onze scholen te vergroten en de ontmoeting van de verschillende leerling stromen te stimuleren. Er komt een talen aanbod op een centraalpunt voor alle leerlingen van de Esprit Scholen.

1.7.2. Samenwerkingsverbanden

Esprit Scholen had in het verslagjaar de volgende externe bestuurlijke samenwerkingsverbanden:

- Vereniging OSVO: de vereniging OSVO is een vereniging van vertegenwoordigers van schoolbesturen in het Amsterdamse voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. De vereniging heeft een gekozen bestuur met een onafhankelijke voorzitter. De voorzitter van het College van Bestuur van Esprit Scholen is lid van het bestuur van OSVO.
- Samenwerkingsverband VO Amsterdam-Diemen: Esprit Scholen is lid van dit samenwerkingsverband en de voorzitter van het College van het Bestuur van Esprit Scholen is lid van het bestuur c.q. voorzitter van het bestuur van het Samenwerkingsverband.
- Breed Bestuurlijk Overleg (BBO): dit is het bestuurlijk overleg van de Amsterdamse scholen voor het primair onderwijs. Lid van het College van Bestuur is lid van dit overleg.
- Convenant met het ROC van Amsterdam: Esprit Scholen en het ROC van Amsterdam hebben een meerjarig convenant gesloten om de samenwerking en de doorlopende leerroutes in de praktijk te realiseren.
- Academische Opleidingschool: dit is een samenwerkingsverband tussen de Esprit PO-scholen, Universiteit van Amsterdam en Hogeschool van Amsterdam om studenten op te leiden.
- Opleiden met Esprit: dit is een samenwerking tussen Esprit Scholen, Hogeschool van Amsterdam en Universiteit van Amsterdam om studenten op te leiden.
- Samenwerkingsverband Zaanstreek en Waterland: Lid van het College van Bestuur is lid van dit samenwerkingsverband.
- Samenwerkingsverband PO Amsterdam-Diemen: Lid van het College van Bestuur is lid van dit samenwerkingsverband.
- Esprit scholen is een samenwerking aangegaan met Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden om onderwijs te geven aan Leerlingen uit de bovenbouw van het PO en onderbouw VO (Spring High / Tiener College).

1.7.3. Interne (klacht)zaken – externe (klacht)zaken en klachten ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) 2016

jaartotaal 2016

In totaal is 46 keer gevraagd om een uitspraak bij een verschil van mening:

- 31x een interne zaak: 11x gegrond, 4x minnelijk geschikt, 14x ongegrond, 2x overig (niet ontvankelijk/nog in behandeling)
- 15x een externe zaak: 7 gegrond, 1x minnelijk geschikt, 2x ongegrond, 5x overig (niet ontvankelijk/nog in behandeling)

In vergelijking met het vorig jaar 2015 is het aantal klachten licht verminderd. In totaal van 53 naar 46. Het aantal zaken intern ging van 34 naar 31. Het aantal zaken extern van 19 naar 15. In 2014 werd ter vergelijking een totaal aantal klachten opgetekend van 38 (18 intern/20 extern)

Uitgesplitst naar groep:

- 20x door ouders/leerlingen: 8x gegrond, 4x minnelijk geschikt, 8x ongegrond.
- 16x door medewerkers: 4x gegrond, 7x ongegrond, 5x overig (niet ontvankelijk/nog in behandeling).
- 10x door Esprit: 6x gegrond, 1x minnelijk geschikt, 1x ongegrond, 2x overig (niet ontvankelijk/nog in behandeling).

Toelichting interne zaken

In een interne zaak neemt het bestuur na zorgvuldig onderzoek een beslissing in de aangedragen klacht.

Uitgesplitst naar soort:

Soort	Leerlingen/ouders derden	Personeel	Totaal
Loting/Matching/Aanmelding/Toelating	2	0	2
CAO zaken waaronder entreerecht	0	10	10
Lessen/Cijfers/Communicatie/Bijdragen	14	2	16
Overplaatsing /Schorsing/verwijdering	3	0	3
Totaal	19	12	31

Toelichting externe zaken

In een externe zaak geven externe en onafhankelijke deskundigen een oordeel over een voorgelegde Espritzaak. De klachtenprocedure bij de Landelijke Klachtencommissie (LKC) en de Geschillen Commissie Passend Onderwijs zijn vanwege het 'externe oordeel' ook extern geplaatst. Klachten worden door Esprit Scholen beschouwd als waardevolle signalen en als een waardevolle bijdrage aan het verbeteren van de algemene gang van zaken.

Uitgesplitst naar soort:

Soort	Leerlingen/ ouders	Personeel	Bestuur	Totaal
Klachten LKC	1			1
Geschillen Commissie Passend Onderwijs				
Loting/Matching - OSVO				
Overige juridische procedures – onder de rechter		2	10	12
Procedure UWV		2		2
Totaal	1	4	10	15

Het aantal klachten ingediend door ouders en leerlingen bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs is de afgelopen jaren aanzienlijk gedaald – van 18 in 2014 naar 7 in 2015 naar 1 (door ouders ingetrokken klacht) in 2016.

Ter vergelijking:

in 2011: 7 Espritklachten - bij 153 landelijk ingediende klachten bij het LKC*

in 2012: 11 Espritklachten - landelijk 173

in 2013: 4 Espritklachten - landelijk 194

In 2014: 18 Espritklachten - landelijk 212

In 2015: 7 Espritklachten – landelijk 227

*Bron: Jaarverslag 2015 LKC

1.7.4. Overige

Esprit Scholen heeft geen activiteiten omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling in het licht van artikel 2:391 lid 2 BW.

1.8. Verslag regeling kwaliteit voortgezet onderwijs en regeling prestatiebox

1.8.1. Kwaliteit

Vanzelfsprekend heeft Esprit Scholen de kwaliteit hoog in het vaandel staan. In 2016 waren de speerpunten bij kwaliteitszorg:

- Zomerschool;
- Sociale veiligheid;
- Kwaliteitskaart Esprit.

Zomerschool

In de zomervakantie van 2016 hebben de leerlingen van de Esprit Scholen weer deelgenomen aan de VO-Zomerschool. Het doel van de zomerschool is dat leerlingen de kans krijgen om tijdens een korte maar intensieve periode opgelopen achterstanden weg te werken, zonder daarvoor een heel schooljaar te hoeven overdoen. Leerlingen met een achterstand in één of twee vakken, maar met voldoende perspectief om volgend schooljaar gewoon over te gaan, komen in aanmerking voor de zomerschool. De leerling sluit de zomerschool af met een toets, waarvan het resultaat bepaalt of de leerling alsnog overgaat. In 2016 hebben Marcanti College en Mundus College een lenteschool georganiseerd. Het 4^e Gymnasium, Berlage Lyceum en Cartesius Lyceum hebben een zomerschool georganiseerd. Een groot deel van de leerlingen heeft de Lente/Zomerschool met goed gevolg afgesloten. In 2016-2017 wordt het project voortgezet, deels als Lenteschool, deels als Zomerschool.

Sociale veiligheid

Esprit heeft in 2016 de drie verplichtingen die voortvloeien uit de nieuwe wet "Zorgplicht veiligheid op school" op de scholen laten verankeren. De scholen hebben een veiligheidscoördinator aangesteld die aanspreekbaar is op pesten, pestbeleid en pestgedrag. Elke school heeft een veiligheidsbeleid waarin staat beschreven wat het beleid is op sociale, psychische en fysieke veiligheid van de leerlingen. De veiligheidsbeleving onder leerlingen moet jaarlijks worden gemeten. Deze meting van de veiligheidsbeleving van de leerlingen is uitgevoerd in 2016. De resultaten van deze meting waren zeer positief: de laagste score was een 8,0 en de hoogste een 9,6.

Kwaliteitskaart Esprit

De Kwaliteitskaart Esprit is ook in 2016 in gebruik als instrument om de kwaliteit van het onderwijs te monitoren op schoolniveau en op Esprit-niveau. Hiervoor is in 2013 een aantal indicatoren met betrekking tot kwaliteit vastgesteld. Deze indicatoren zijn ingedeeld in vier onderdelen:

- A. De indicatoren van de Inspectie van het onderwijs;
- B. De interne meting van het rendement (in-, door- en uitstroom);
- C. Het pedagogisch klimaat;
- D. Personeelsbeleid.

De Kwaliteitskaart Esprit wordt enkele keren per jaar voorzien van de meest actuele gegevens en cijfers. De rapportage over kwaliteit is een onderdeel van de Planning- en Control-cyclus.

1.8.2. Kwaliteitsrapporten Inspectie

In 2016 vallen alle Esprit VO-scholen onder het Basistoezicht van de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast publiceert de Inspectie elk jaar een resultaten-oordeel: de Onderwijsresultaten. Vanaf 2016 zijn deze rapporten in een nieuw format gegoten, met daarin de onderdelen: Onderwijspositie t.o.v. advies po, Onderbouwsnelheid, Bovenbouwsucces en Examencijfers. De resultaten worden berekend als een gemiddelde van de jaren 2013, 2014 en 2015.

Hieronder een toelichting op de Onderwijsresultaten VO2016 per school:

Berlage Lyceum

Het Berlage Lyceum heeft in 2016 weer een volledige voldoende oordeel voor alle schooltypen ontvangen: vmbo-t, havo en vwo. De opgaande trend van de laatste jaren is nu op de havo-afdeling onderbroken bij het onderdeel bovenbouwsucces. Deze is met 0,16 % net onder de norm gedoken. Het Berlage heeft onmiddellijk een project gestart aan het begin van het schooljaar 2016-2017 om de examenresultaten op de havo, met name voor het vak Nederlands weer op niveau te krijgen. Ook krijgen de leerlingen die via de Zomerschool alsnog zijn overgegaan in 2016-2017 extra lessen in hun "probleemvak", zodat ze beter zijn voorbereid op het examen.

Cartesius Lyceum

Het opbrengstenoordeel van het Cartesius Lyceum is al jaren stabiel zeer goed. Zowel de vwo- als de havo-afdeling scoren voldoende voor alle onderdelen: onderwijspositie, onderbouwsnelheid, bovenbouwsucces, examencijfers en verschil SE-CE.

Het 4e Gymnasium

Het 4^e Gymnasium heeft de vorig jaar behaalde hoge resultaten gehandhaafd. Het onderwijsprogramma en het aanbod van bijzondere extra vakken vanaf de 1^e klas dragen in hoge mate bij aan de kwaliteit van het onderwijs.

Marcanti College

Het Marcanti College heeft voor de afdelingen vmbo-b, vmbo-k en vmbo-t een voldoende beoordeling. Echter, in 2016 is de havo-afdeling beoordeeld met een onvoldoende. Omdat de havo-afdeling in de bovenbouw drie jaar bestaat is dit de eerste keer dat de havo-afdeling een beoordeling heeft gekregen. In deze havo-groepen zaten vooral havo-kans zij-instromers, omdat vanuit de onderbouw van het Marcanti College nog onvoldoende "eigen" havo-leerlingen doorstroomden. Het Marcanti College werkt er hard aan om de havo-afdeling stevig te verankeren binnen de school en de resultaten te verbeteren. In het schooljaar 2016-2017 is in de brugklas gestart met gepersonaliseerd leren. Alle leerlingen werken met chromebooks, wat in combinatie met de onderwijsprogramma's meer mogelijkheden biedt voor onderwijs op maat.

Mundus College

De enorme inspanningen van het team en het management van het Mundus College om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, hebben er in 2016 toe geleid dat de Inspectie aan alle afdelingen van de school het Basistoezicht heeft toegekend. De bovenbouwopbrengsten zijn in het laatste rapport enorm verbeterd en als voldoende beoordeeld.

In 2016 heeft de opvang van een grotere groep vluchtelingen in de nieuwkomers-klassen de volle aandacht en veel extra inzet van het team geëist bij het begeleiden van deze kwetsbare groep leerlingen. Dit vormt een extra uitdaging om het basistoezicht van de Inspectie voor alle afdelingen nu waar te maken en in de toekomst te behouden.

PO scholen

Ieder jaar publiceert de Inspectie van Onderwijs hun oordeel over de opbrengsten van de scholen. Aan alle PO scholen van Esprit is het basisarrangement toegekend.

- Op alle PO scholen wordt er gewerkt volgens de principes van het Handelings Gericht Werken (HGW). Hierbij wordt uitgegaan van de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
- Groepsplannen worden opgesteld in 3 niveaus. Twee keer per jaar worden deze plannen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
- Bij het opstellen van deze plannen worden de leerlingen ook betrokken. Op deze manier worden de leerlingen eigenaar van hun eigen ontwikkeling.
- Het voeren van kind-gesprekken en de aanwezigheid van leerlingen bij de rapportgesprekken is hier ook een onderdeel van.
- De opbrengsten van het onderwijs worden met behulp van het leerlingvolgsysteem ParnasSys geanalyseerd.
- Trendanalyses worden gemaakt en indien nodig worden er interventies gepleegd om de kwaliteit te behouden.
- In het kader van passend onderwijs is er een rekenopleiding gestart voor teamleden van de diverse PO scholen. Er is een start gemaakt met het opstellen van het dyscalculie protocol.

Passend Onderwijs PO

Organisatie

Vanaf schooljaar 2013-2014 is er een structureel overleg gestart van directie en intern begeleiders van de scholen ter voorbereiding op de start van de wet op het passend onderwijs.

Op directieniveau is samenwerking in het managementteam al georganiseerd en gefaciliteerd vanuit bestuur van de stichting. De directeur van de WSV heeft in haar bovenschoolse portefeuille de ondersteuning, begeleiding en is aanspreekpunt van de PO scholen. Het IB/directie overleg vindt 8x per jaar plaats. Tijdens dit overleg worden de aangevraagde arrangementen besproken, geëvalueerd en expertise wordt uitgewisseld. De controller zorgt voor het overzicht van de ingezette middelen, dit wordt besproken tijdens het overleg.

Schoolondersteuningsprofiel

Alle scholen hebben een SOP opgesteld en vanaf 2017 een nieuw SOP volgens het format van het SWV. Eind maart 2017 staan de schoolondersteuningsplannen op de websites van de scholen.

Allocatie van de middelen

De middelen voor de basisondersteuning gaan naar de scholen. Het extra budget wordt bovenschools ingezet volgens de onderstaande procedure. Voor het aanvragen van extra budget voor een leerling of groep leerlingen wordt de onderstaande procedure gehanteerd:

- Het groeidocument voor de aanvraag wordt ingevuld en verspreid onder de leden van het IB/directieoverleg.
- Ouders hebben schriftelijk toestemming gegeven voor de aanvraag
- De aanvraag wordt besproken in het IB/Directie overleg.
- Na akkoord wordt het gevraagde budget toegekend aan de school. Dit akkoord wordt binnen twee weken gegeven.
- De school verantwoord aan het IB/directieoverleg over de interventie en de inzet van de middelen d.m.v. een kort verslag.
- Eventueel vervolg aanvraag.

De ervaringen met deze manier van arrangeren zijn erg positief.

Onderwijsaanbod voor de meer- en hoogbegaafden

Het aanbod op de PO scholen is verder uitgebreid en ontwikkeld. Meerdere scholen hebben een verrijkingsklas. Alle teams van de PO scholen hebben scholing gevolgd op dit gebied.

Passend Onderwijs VO

De ontvangen middelen (2015-2016) van de samenwerkingsverband Amsterdam Diemen VO met betrekking tot extra ondersteuning zijn besteed conform de ingediende ontwikkel doelen. De zorg coördinatoren zijn nadrukkelijk betrokken bij dit proces. De middelen zijn uitgegeven aan onder andere:

- Verbeteren van de zorgstructuur en extra inzet op de zorg.
- Scholing met betrekking tot zorg.
- Aanschaf van materialen ter ondersteuning van leerlingen die extra zorg nodig hebben.
- Inkoop van stop en topplaatsen.
- Ondersteuning van individuele leerlingen.

1.8.3. Prestatieboxgelden

In het Bestuursakkoord zijn afspraken gemaakt tussen de minister en de VO-raad over kwaliteitsverbetering in het middelbaar onderwijs in de komende jaren. Het akkoord is gebaseerd op drie pijlers:

- verbetering van de onderwijskwaliteit;
- vergroting van de kwaliteit van docenten en schoolleiders;
- hogere prestaties van leerlingen.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken zijn middelen vrijgemaakt (de prestatiebox). Bij Esprit Scholen wordt op verschillende manieren invulling gegeven aan de ambities uit het Bestuursakkoord. Er wordt onder andere geïnvesteerd in de volgende punten:

- Het verbeteren van de scores van de zwakkere leerlingen middels extra aandacht voor taal, studievoordigheden en rekenonderwijs et cetera;
- Door meer aandacht te hebben voor de getalenteerde leerlingen middels plusklassen, verrijkingsmodulen, het volgen van cursussen op het hoger onderwijs, beta-plus activiteiten enzovoort;
- Het verbeteren van de kwaliteit van docenten door onder andere scholing met betrekking tot het omgaan met de verschillende groepen leerlingen, intensievere en gestructureerde begeleiding van beginnende docenten, scholing van de teamleiders op het gebied van onderwijskundig leiderschap et cetera.

1.8.4. Overige

De volgende zaken zijn goed om nogmaals expliciet te benoemen:

- Maatschappelijke stages worden door onze leerlingen vervuld;
- Daarnaast organiseren de vmbo-scholen extra activiteiten met de omgeving en het bedrijfsleven;
- De status van de Opleidingsschool geeft een extra impuls aan de deskundigheidsbevordering van de docenten.

1.9. Financiële positie en resultaten in 2016

1.9.1. Kengetallen

De financiële prestaties van Esprit Scholen laten zich goed typeren met een aantal kengetallen. Deze getallen sluiten aan op de gehanteerde kengetallen van de Onderwijsinspectie.

Financiële kengetallen		Toelichting	2016	2015	2014	2013	2012
Budgetbeheer	Rentabiliteit	Resultaat tov de baten	1,21%	0,18%	1,22%	3,74%	0,45%
	Liquiditeit	Geeft aan of de organisatie aan haar korte termijn betalingsverplichtingen kan voldoen	1,8	1,9	1,9	2,1	1,7
	Investeringsratio	Geeft aan in hoeverre er geïnvesteerd wordt	1,5	0,7	0,8	0,7	1,2
Vermogensbeheer	Solvabiliteit	Mate waarin de organisatie in staat is financiële tekorten op te vangen	38%	42%	42%	44%	38%
	Weerstandvermogen	De mate waarin de risico's opgevangen kunnen worden met het eigen vermogen	20,5%	19,9%	20,0%	19,1%	16,6%

Budgetbeheer: Rentabiliteit, liquiditeit en investeringsratio

De rentabiliteit is positief en komt uit op 1.2%. Dit kengetal valt binnen de signaleringsgrens (0% - 5%). De liquiditeit (1,8) is ten opzichte van vorig jaar nagenoeg gelijk en is boven de signaleringsgrens (0,5 - 1,5). Er is voldoende liquiditeit om op de korte termijn aan de kortlopende schulden te kunnen voldoen.

De investeringsratio (1,5) is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt met name veroorzaakt door de eerste inrichtingsinvesteringen bij het 4e Gymnasium. Deze investeringen worden gefinancierd door de gemeente. Tevens is Esprit Scholen in staat geweest weer vervangings- en uitbreidingsinvesteringen te doen in 2016.

Vermogensbeheer: solvabiliteit en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is gestegen ten opzichte van 2015 (van 19.9% naar 20.5%). Dit wordt veroorzaakt door het positieve resultaat in 2016.

De solvabiliteit is uitgekomen op 38%. De solvabiliteit is ruim voldoende (ondergrens 30%).

In het geheel kan geconcludeerd worden dat Esprit Scholen een gezonde financiële positie heeft.

1.9.2. Weerstandvermogen en risicomanagement

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen, wordt een risicoanalyse opgesteld van concrete risico's die niet afgedekt worden door voorzieningen. Het betreft risico's op het gebied van leerlingen, personeel en organisatie, huisvesting, bekostiging en kwaliteit van het onderwijs.

Met de risicoanalyse wordt bepaald welk vermogensniveau nodig is om de risico's van de komende drie jaar af te dekken. In de berekening wordt niet alleen de financiële impact, maar ook de kans bepaald wanneer het risico zich voordoet.

Het benodigde weerstandsvermogen op basis van de risicoanalyse is vastgesteld op circa € 7,6 miljoen en de conclusie is dat het vermogen per 31 december 2016 voldoende is om toekomstige risico's af te dekken.

Voor Esprit Scholen zijn de volgende risico's kritisch:

Wat betreft de baten:

- Daling van het leerlingenaantal in het voortgezet onderwijs;
- Bezuinigingen Rijk/ gemeente Amsterdam;
- Leerplus arrangement VO OC&W;
- Fluctuaties in het aantal nieuwkomers.

Wat betreft de lasten:

- Reductie aantal fte's bij het Berlage Lyceum.
- Ziekteverzuim.
- Niet compenseren door OC&W van de stijging van de pensioenpremie in de bekostiging.

In 2016 zijn de maatregelen om risico's te beheersen nog verder verscherpt door onder andere:

- uitvoeren van het sociaalplan en reorganisatieplan Mundus College;
- het opstellen en uitvoeren van het plan met betrekking tot de reductie van het aantal medewerkers bij het Berlage Lyceum;
- het blijven uitvoeren van maatregelen om het ziekteverzuim te verlagen;
- een blijvende strakke formatiebewaking;
- het ondersteunen van de budgethouders door middel van het aanleveren van maandelijkse financiële rapportages ter verdere versterking van de budgetcontrol;
- jaarlijks opstellen van de meerjarenbegroting;
- op kwartaalbasis worden prognoses opgesteld met betrekking tot de exploitatie. De prognoses worden besproken in het MT en in de auditcommissie;
- op kwartaalbasis wordt gerapporteerd over de risico's en daarmee samenhangende maatregelen;
- jaarlijks wordt per school een formatieplan opgesteld en afgezet tegen de cijfers in de meerjarenbegroting en de prognose van het aantal leerlingen;
- inhuur van expertise op het gebied van financiën, facilitaire zaken, juridische zaken en fiscale zaken.

Naast het verscherpen van maatregelen is het beleid vastgelegd in besluiten van het College van Bestuur, in managementovereenkomsten met de eindverantwoordelijke schoolleiders en in de begroting.

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting een risicoanalyse opgesteld waarbij risico's worden geïdentificeerd, de kans dat het risico zich voordoet wordt geschat en de impact van de risico's wordt bepaald. Tevens worden er beheersmaatregelen benoemd en voor zover mogelijk gekwantificeerd. De risicoanalyse wordt opgenomen in de begroting en de meerjarenbegroting. De risicoanalyse wordt als onderdeel van de begroting vastgesteld door het College van Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Op kwartaalbasis wordt gerapporteerd over de risico's en de beheersmaatregelen in de risicomangementrapportage. Waarbij op kwartaal basis een actualisatie plaats vindt van de risico's.

1.9.3. Publiek/privaat vermogen

Het eigen vermogen van Esprit Scholen is volledig publiek vermogen, zowel vanuit het primair onderwijs als vanuit het voortgezet onderwijs.

1.9.4. Analyse van het resultaat 2016

Esprit Scholen sluit het verslagjaar af met een positief resultaat van € 816.755

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Vershil werkelijk 2016 tov 2015*	Vershil Begroting tov Werkelijk*
	2016	2016	2015		2016
Baten					
Rijksbijdragen	55.027.101	53.677.304	52.947.274	2.079.827	1.349.797
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	4.017.878	3.791.840	4.346.212	-328.334	226.038
College-, cursus-, les- en examengelden	5.517.301	5.323.388	5.284.389	232.913	193.913
Overige baten	3.366.722	2.899.961	3.287.216	79.506	466.761
Totaal Baten	67.929.002	65.692.493	65.865.091	2.063.912	2.236.509
Lasten					
Personeelslasten	49.783.041	48.779.459	49.536.726	246.314	1.003.582
Afschrijvingen	1.439.860	1.559.679	1.398.500	41.360	-119.819
Huisvestingslasten	7.973.348	7.593.009	7.308.318	665.031	380.340
Overige lasten	7.922.902	8.049.080	7.583.672	339.229	-126.178
Totaal Lasten	67.119.151	65.981.227	65.827.216	1.291.935	1.137.924
Saldo Baten en Lasten	809.851	-288.734	37.874	771.977	1.098.585
Financiële baten	6.904	110.000	78.234	-71.329	-103.096
Resultaat	816.755	-178.734	116.108	700.648	995.489
Kosten ten laste van bestemmingsreserves en bestemmingsfonds	860.460		786.679		
Resultaat na onttrekking bestemmingsreserves en bestemmingsfonds	1.677.215		902.787		

*kan afrondingsverschillen bevatten.

Resultaat

Het resultaat komt positief uit op € 816.755. Dat is € 995.489 beter dan begroot. Voor 2016 was een negatief resultaat begroot van €178.734.

In het resultaat is een bedrag ad € 860.460 verwerkt. Dit zijn kosten die betrekking hebben op de gevormde bestemmingsreserves (€ 830k) en het bestemmingsfonds Mundus (€ 30k). Dit bedrag wordt

ten laste van de gevormde bestemmingsreserves en het bestemmingsfonds Mundus gebracht. Dit bedrag heeft met name betrekking op de kosten van Cartesius2, Spring High en uitgaven m.b.t. reorganisatie en kwaliteitsverbeteringen bij het Mundus College.

Tevens is in het resultaat een bedrag ad € 348.454 per saldo aan incidentele tegenvallers verwerkt. Dit bedrag wordt met name bepaald door een extra dotatie aan grootonderhoudsvoorziening.

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn € 1.350k hoger dan begroot met als belangrijkste redenen: hogere bekostiging inzake maatwerkbekostiging opvang vreemdelingen VO (€ 1.041k) (dit is een nieuwe bekostiging in de plaats van de eerste opvang vreemdelingenregeling). Dit wordt veroorzaakt door meer instroom van vluchtelingen. Tevens is het tarief per leerling verhoogd (oud € 4,5k op jaarbasis, nieuw € 11k op jaarbasis). In de begroting zijn we uitgegaan van de toen geldende regeling (eerste opvang vreemdelingen); hogere baten inzake Passend Onderwijs (€ 189k) door extra ondersteuning PO die niet begroot is. Baten volgen de gemaakte kosten.

2016 vs 2015

De rijksbijdragen zijn in 2016 gestegen ten opzichte van 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door meer leerlingen in 2016 dan in 2015 en hogere maatwerkbekostiging VO baten dan de eerste opvang vreemdelingen VO in 2015. Dit wordt veroorzaakt door het hogere tarief per leerlingen en meer nieuwkomers dan in 2015.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdrage zijn € 226k hoger dan begroot door voornamelijk: hogere baten overige Gemeente subsidies inzake scholen- en lerarenbeurs. Deze opbrengsten zijn niet begroot. De baten volgen de kosten.

2016 vs 2015

De overige overheidsbijdrage zijn in 2016 lager dan in 2015. Dit wordt veroorzaakt voornamelijk door de nagekomen baten van gemeente inzake huurvergoeding AICS 2013 ad € 389k in 2015.

College- en cursusgelden

Dit betreft de lesgelden van ouders van leerlingen op de AICS (Amsterdam International Community School). De lesgelden zijn hoger dan begroot ad € 194k als gevolg van een hogere instroom van leerlingen dan aangenomen in de begroting en de start van de AICS satellite. In 2016 zijn de baten ook hoger ten opzichte van 2015 als gevolg van groei van het aantal leerlingen door o.a. de start van de AICS satellite.

Overige baten

Overige baten zijn € 467k hoger dan begroot door o.a. hogere vergoeding inzake detacheringen ad € 97k (twee gedetacheerden niet begroot en voor een medewerker met terugwerkende kracht gefactureerd voor 2014 en 2015). Hogere baten m.b.t. de vergoeding voor nieuwkomers met een Nederlandse nationaliteit ad € 120k vanuit het samenwerkingsverband VO. Deze is aangevraagd in 2016 en daarom niet opgenomen in de begroting. Dit is een nieuwe bekostiging vanuit het samenwerkingsverband VO.

Personele lasten

De personele lasten zijn € 1.004k hoger dan begroot. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

- betaalde ontslagvergoedingen aan medewerkers van met name het Mundus College als gevolg van de reorganisatie van OP.
- hogere werkelijke aantal fte's dan begroot (werkelijk gemiddelde 706 fte: begroot 680 fte). De overschrijding wordt met name veroorzaakt door vervanging van zwangere en zieke medewerkers en door de groei van het aantal leerlingen bij met name de AICS (Satellite school), start van Cartesius 2 en de hogere instroom van vluchtelingen.

Hierteenover staan lagere overige personeelslasten. Het gaat met name om:

Lagere opleidingskosten dan begroot.

Hogere vergoedingen m.b.t. ziektevervangings PO (vervangingsfonds) en de vervanging van zwangere medewerkers.

2016 vs 2015

De totale personeelslasten zijn in 2016 nagenoeg gelijk aan 2015. Wat verder uit de analyse blijkt is dat de dotatie aan verlofvoorziening VO hoger is dan in 2015. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat meer medewerkers gekozen hebben voor sparen dan in 2015. Tevens blijkt uit de analyse dat de opleidingskosten lager zijn dan in 2015. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in 2015 meer opleidingstrajecten voor groepen zijn geweest dan in 2016.

Afschrijvingen

De werkelijke afschrijvingen zijn lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de investeringen later plaats hebben gevonden dan gepland.

Huisvestingslasten

De huisvestingskosten zijn € 380k hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Een extra dotatie aan grootonderhoudsvoorziening ad € 363k bij het Mundus College in verband met het verwachte onderhoud aan de gevel. Bij de reservering was alleen rekening gehouden met schilderwerk. Uit onderzoek is gebleken dat reparatiewerkzaamheden nodig zijn. Tevens is er ook sprake van extra dotatie bij Mundus College ter vervanging van de CV - ketel. Dit wordt veroorzaakt doordat er gekozen gaat worden voor een duurzame CV - ketel in plaats van 1 op 1 vervanging van de huidige CV - ketel.
- Overschrijding van de toegekend budget door de gemeente voor verhuizing en eerste inrichting bij 4e Gymnasium ad €114k. De overschrijding wordt deels aangevraagd in de huisvestingsaanvragen 2018.
- Hierteenover staan lagere energiekosten (€ 207k) door met name afrekeningen over de voorgaande periodes. Tevens zijn de kosten vanaf mei/Juni bij de meeste VO scholen beduidend lager. Dit wordt veroorzaakt doordat NUON is overgegaan van voorschotnota's naar verbruiksnota's.

2016 vs 2015

De stijging van de huisvestingskosten ten opzichte van 2015 wordt veroorzaakt met name door de extra dotatie aan grootonderhoudsvoorziening.

Overige instellingslasten

De overige lasten zijn € 126k lager dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door:

- lagere kosten op het gebied van leermiddelen als excursies, leer- en hulpmiddelen, leerling activiteiten, algemene uitgaven en uitgaven vakgroepen (€ 93k).
- Wat verder uit de analyse blijkt is dat de kosten m.b.t. onderwijsontwikkeling en organisatieontwikkeling achter blijven op de begroting daartegenover zijn de kosten m.b.t. consultancy (hierin worden met name kosten van advocaten geboekt) hoger dan begroot. Er is

deels sprake van een verschuiving in de realisatie van kosten tussen onderwijsontwikkeling/organisatieontwikkelingen en de advieskosten.

2016 vs 2015

De stijging van de overige instellingskosten in 2016 ten opzichte van 2015 wordt met name veroorzaakt door hogere kosten op het gebied leermiddelen als excursies, leer- en hulpmiddelen, leerling activiteiten, algemene uitgaven en uitgaven vakgroepen.

Financiële baten en lasten

De financiële baten zijn lager dan de begroting door lagere rentepercentages dan aangenomen in de begroting.

1.9.5. Analyse van de balans per 31-12-16

1. Activa

	31-12-2016	31-12-2015	Mutatie 2016*
Vaste activa			
1.2 Materiële vaste activa	5.083.251	4.305.591	777.660
Totaal vaste activa	5.083.251	4.305.591	777.660
Vlottende activa			
1.5 Vorderingen	1.724.989	2.016.484	-291.496
1.7 Liquide middelen	29.528.693	24.919.469	4.609.225
Totaal vlottende activa	31.253.682	26.935.953	4.317.729
Totaal Activa	36.336.933	31.241.544	5.095.389

2. Passiva

	31-12-2016	31-12-2015	Mutatie 2016*
2.1 Eigen Vermogen			
Algemene reserve	8.830.771	8.562.463	268.308
Bestemmingsreserve Publiek	1.675.414	1.752.696	-77.283
Bestemmingsreserve Innovatie	3.080.204	2.424.306	655.898
2.2 Bestemmingsfonds Mundus	316.622	346.790	-30.168
Totaal Eigen Vermogen	13.903.011	13.086.255	816.756
2.4 Voorzieningen	4.976.391	4.217.550	758.841
Kortlopende schulden	17.457.531	13.937.739	3.519.791
Totaal passiva	36.336.933	31.241.544	5.095.389

*kan afrondingsverschillen bevatten

Materiële vaste activa

In 2016 is voor een bedrag van € 2,2 miljoen geactiveerd voor de aanschaf van de eerste inrichtingen van scholen, meubilair en ICT-gerelateerde aankopen. De afschrijvingen in 2016 bedragen € 1,4 miljoen. In 2016 hebben geen desinvesteringen plaatsgevonden.

Vorderingen

De vorderingen zijn in 2016 vertoond een lichte daling t.ov. 2015. De debiteuren zijn nagenoeg gelijk gebleven aan 2015.

Liquide middelen

Zie opmerking bij kasstroomoverzicht.

Eigen vermogen

De toename in het eigen vermogen van € 817k betreft het positieve jaarresultaat 2016. Het resultaat wordt toegevoegd aan het eigen vermogen. In 2016 zijn er 2 bestemmingsreserves gevormd. Er wordt een bedrag aan het vrij besteedbaar eigen vermogen ad € 268k toegevoegd. Tevens wordt een bedrag ad €579k toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Deze € 579k is opgebouwd uit een bedrag ad € 830 dat in mindering is gebracht op de bestemmingsreserves en het nieuw toegevoegd bedrag ad €1.409k. Tot slot wordt een bedrag ad € 30k onttrokken aan het bestemmingsfonds Mundus.

Voorzieningen:

De post voorziening is enerzijds toegenomen met 466k voorziening onderhoud, waarvan € 363k als gevolg van de toename in de onderhoudsvoorziening voor het Mundus en anderzijds voor de cao-Levensfasebewust 292k .

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn met € 3,5 miljoen toegenomen als gevolg van ontvangen subsidie voor de verbouwing van het Mundus College.

1.9.6. Treasury en liquiditeitspositie

Esprit Scholen heeft in 2016 haar treasurystatuut aangepast aan de herziene regeling van OCW 'beleggen en belenen en derivaten' 2016. De treasurystatuut is conform de regeling. Esprit scholen heeft geen beleggingen of beleningen. Esprit Scholen voldoet aan de regeling beleggen en belenen. Conform het treasurystatuut zijn deze overtollige middelen bij meerdere banken ondergebracht. In 2016 is per saldo een bedrag ad € 5.592 toegevoegd aan onze spaarrekeningen. Esprit Scholen zal in 2017 overstappen naar schatkistbankieren. Dit besluit is in 2016 genomen. De liquide middelen zijn per balansdatum met € 4,6 miljoen toegenomen tot € 29,5 miljoen.

1.9.7. Financiële instrumenten

Esprit maakt in haar normale bedrijfsvoering gebruik van een beperkt aantal financiële instrumenten die de Esprit Scholen blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de Esprit Scholen een beleid opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee op de financiële prestaties van de Esprit Scholen te beperken. Esprit maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar toelichting in de jaarrekening financiële instrumenten.

1.10. Begroting 2017

De begroting 2017 is de financiële vertaling van de ambities, speerpunten, doelstellingen en voorgenomen activiteiten voor 2017. Het begrotingsoverzicht is opgenomen onder de continuïteitsparagraaf (1.11.2). De begroting voor 2017 kan als volgt worden samengevat:

- Het exploitatieresultaat inclusief bestemmingsreserves in 2017 is in evenwicht. Dit betekent dat de kosten en de baten gelijk zijn. Het resultaat wordt bepaald door het negatieve resultaat van DENISE (gepland), negatieve resultaat van het Berlage Lyceum (gepland), negatieve resultaat van Cartesius 2 (gepland) en als gevolg van de benodigde ontwikkelkosten voor Spring High. De negatieve resultaten van de bovengenoemde scholen worden deels opgevangen door de andere scholen en deels door de inzet van de bestemmingsreserve innovatie. Dit om de investeringen in de innovatieve concepten Cartesius 2 en Spring High mogelijk te maken.
- In de begroting is een bedrag ad €643k opgenomen dat gefinancierd wordt via de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden met name ingezet om de investeringen in innovaties te financieren. Het gaat om onder andere het financieren van Cartesius 2, de ontwikkelkosten Spring High en het project Taal naar keuze.
- Het aantal leerlingen op Espritniveau is met 251 leerlingen gegroeid in 2017 ten opzichte van 2016. Er is sprake van groei bij de PO-scholen met 116 leerlingen en een groei van 135 leerlingen bij de VO-scholen.
- De gemiddelde baten per leerling in 2017 zijn gestegen van €9,67k in 2016 naar €9,77k. Dit wordt met name veroorzaakt door verhoging van de personeelsbekostiging VO en PO. In 2017 zijn de lasten per leerling gestegen van €9,76k in 2016 naar €9,86k. Dit wordt met name veroorzaakt door de investeringen in Cartesius2 en Spring High en hogere loonkosten als gevolg de begrote stijging van de pensioenpremie en de eenmalige verhoging van brutolonen met 500 euro conform de cao.
- De investeringen bedragen gemiddeld 1% van de baten. De investeringen zijn met name ten behoeve van het wegwerken van achterstanden bij de vervanging en versterking van ICT-middelen.
- Het aantal fte is gestegen met 24 fte. Dit wordt met name veroorzaakt door de stijging bij de AICS en de start van Cartesius 2. De stijging bij de AICS wordt veroorzaakt door de autonome groei van het aantal leerlingen en de start van de AICS Satellietschool. Hiertegenover staat de daling van het aantal fte bij met name het Mundus College en het Berlage Lyceum.
- Ziekteverzuim: onder controle houden van het ziekteverzuimpercentage (5%).
- Groot onderhoud: verdere opbouw van de voorziening groot onderhoud om toekomstig onderhoud mogelijk te maken.

1.11. Continuïteitsparagraaf

In de meerjarenbegroting 2017-2019 zijn de resultaten inclusief de inzet van bestemmingsreserves in evenwicht. De inzet van bestemmingsreserves in de komende jaren is nodig voor de financiering van onder andere Cartesius 2 en Spring High. De afgelopen jaren heeft Esprit Scholen, mede als gevolg van de reorganisatie bij het Mundus College, een focus gehad op de financiële prestaties. Voor de komende jaren is het scherp sturen op de begroting nog steeds van groot belang gelet op de externe ontwikkelingen.

In 2016 zijn de belangrijke risico's in kaart gebracht en zijn er beheersmaatregelen benoemd en voor zover mogelijk gekwantificeerd (zie paragraaf 1.9.2). Naar aanleiding hiervan zijn er noodzakelijke maatregelen getroffen en acties ondernomen. Op basis van de gemaakte inschattingen en de gehanteerde uitgangspunten zijn de getroffen maatregelen voldoende om de risico's op te vangen.

1.11.1. Personeelsbezetting en aantal leerlingen

Personeel bezetting in fte's	2016	2017	2018	2019
Management / Directie	32	33	34	34
Onderwijzend Personeel	516	514	515	534
Overige medewerkers	158	154	161	164
Totaal	706	701	710	732
Aantallen leerlingen (teldatum 1-10 t-1)	6778	7043	7380	7679

Toelichting

- De stijging van de formatie vanaf 2018 wordt met name veroorzaakt door de verwachte groei van het aantal leerlingen bij met Cartesius 2 en AICS. Hiertegenover staat o.a. de daling van fte's met name bij het Mundus College als gevolg van het wegvallen van baten m.b.t. "plusvoorziening", en stopplaatsenvergoeding en de benodigde daling van het aantal fte's bij het Berlage Lyceum om het resultaat in 2018 in evenwicht te brengen.
- Het verwachte aantal leerlingen stijgt in de komende jaren door de groei van het aantal leerlingen bij met name de AICS, Cartesius 2, De Nieuwe Internationaal School Esprit (DENISE), 4e Gymnasium en Europa school.

1.11.2. Staat van Baten en lasten

Baten en lasten *1000	Realisatie 2016	2017	2018	2019
Baten				
Rijksbijdragen	55.027	55.488	57.059	58.997
Overige overheidsbijdragen	4.018	4.217	3.837	3.719
College-, cursus-, les- en examengelden	5.517	5.906	6.400	6.720
Overige baten	3.367	3.182	2.789	2.840
Totaal baten	67.929	68.793	70.085	72.276
Lasten				
Personele lasten	49.783	51.506	52.693	54.515
Afschrijvingen	1.440	1.704	1.614	1.371
Huisvestingslasten	7.973	7.706	7.782	7.836
Instellingslasten	7.923	8.522	8.342	8.657
Totaal Lasten	67.119	69.438	70.431	72.378
Saldo baten en lasten	810	-645	-346	-102
Saldo Financiële bedrijfsvoering	7	3	-	-
Saldo Buitengewone baten en lasten	512	643	346	102
Totaal resultaat	817	0	0	0
Incidentele baten en lasten in totaal	512	643	346	102

Toelichting

- De incidentele posten in 2016 hebben betrekking op o.a. op de investeringen m.b.t. Cartesius 2, Spring High en de extra dotatie aan grootonderhoudsvoorziening.
- In de meerjarenbegroting 2017-2019 zijn de resultaten inclusief de inzet van bestemmingsreserves in evenwicht;

- In het jaar 2017 is een bedrag ad € 643k opgenomen dat gefinancierd wordt via de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor o.a. het financieren van de start van Cartesius 2 en de ontwikkelkosten van Spring High;
- In de jaren 2018 en 2019 wordt nogmaals een bedrag ad € 447k geïnvesteerd om met name de te verwachte groei bij het cartesius 2 te financieren. Dit is het gevolg van de bekostiging systematiek in de voortgezet Onderwijs. De bekostiging voor een bepaald kalenderjaar is gebaseerd op het aantal leerlingen op 1-10 t-1. Dit betekent dat je bij een groei school in de VO de groei na de tel datum niet bekostigd krijgt.

Baten

- De rijksbijdragen zijn in 2018 en 2019 hoger dan in 2017. Dit wordt met name veroorzaakt door de stijging van het aantal leerlingen bij met name de AICS, Cartesius 2, De Nieuwe Internationaal School Esprit (DENISE), 4e Gymnasium en Europa school;
- De overheidsbijdragen dalen in 2018 ten opzichte van 2017 met €380k. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere gemeentelijke bijdragen m.b.t. de subsidies voor scholings- en lerarenbeurzen;
- De stijging van de college-, cursus-, les- en examengelden wordt veroorzaakt door hogere baten met betrekking tot de specifieke ouderbijdrage (fees) bij de AICS als gevolg van de groei van het aantal leerlingen.

Lasten

- Personeelskosten stijgen in 2018 t.o.v. 2017 o.a. door:
  - verwachte stijging van het aantal fte's bij met name de groei scholen AICS, Cartesius 2, De Nieuwe Internationaal School Esprit (DENISE) en Europaschool.
  - de ingecalculerde verhoging van de loonkosten met 1%;
  - hogere kosten m.b.t. uitzendkrachten als gevolg van o.a. flexibilisering van de formatie;
- In 2019 zullen de personeelskosten stijgen ten opzichte van 2018 door onder andere:
  - De verwachte stijging van het aantal fte's bij met name de groei scholen AICS, Cartesius 2, De Nieuwe Internationaal School Esprit (DENISE) en Europaschool;
  - de ingecalculerde verhoging van de loonkosten met 1%;
- De huisvestingskosten blijven nagenoeg gelijk;
- De afschrijvingen dalen in 2018 en 2019 als gevolg van de stapsgewijze daling van de afschrijvingen m.b.t. de eerste inrichting en de daling van de afschrijvingskosten m.b.t. hardware en inventaris;
- De instellingslasten stijgen met name in 2019 door de opgenomen extra kosten m.b.t. de organisatie- en onderwijsontwikkeling bij met name bij de AICS in verband met de verwachte hogere uitgaven.

Overige

In de komende jaren zijn er een aantal ontwikkelingen die van grote invloed zijn op Esprit Scholen. Het gaat om:

- de verdere uitrol van DENISE, verdere uitrol van Cartesius 2, de verdere groei van AICS Satelliet school, verdere uitrol van de nieuwe profielklas Spring High bij het Mundus College en de bezuinigingen bij het Berlage Lyceum.;
- Onderwijshuisvesting in Amsterdam is onder druk door o.a. de instroom van de "nieuwkomers/vluchtelingen" en de verwachte groei van het aantal leerlingen in de komende jaren. Dit zal ook impact hebben op de scholen van Esprit. Denk hierbij aan de groei van DENISE, AICS enz. De bovengenoemde ontwikkelingen brengen risico's en kansen met zich mee;

- In het voorjaar van 2016 is na een lange voorbereidingstijd van vele jaren door de gemeente het groene licht gegeven voor de nieuwbouw van de AICS. De aankoop van het terrein en de gebouwen is afgerond en Esprit heeft de bouwproces in gang zetten. In principe is de schoolbestuur bouwheer, echter heeft Esprit in verband met de complexiteit en de risico's van dit bouwproject ervoor gekozen om het bouwheerschap over te dragen aan de gemeente. Om de nieuwbouw mogelijk te maken heeft de gemeente een budget toegekend aan Esprit. De voorbereidingen zijn in gang gezet en de verwachting is dat het bouwproces start in de tweede helft van 2017. Het is de bedoeling dat het gebouw in 2021 wordt betrokken door de AICS;
- In het geactualiseerde strategisch huisvestingsplan Esprit is de voorgenomen verbouwing van Piet Mondriaanstraat 140 meegenomen. Hier zal DENISE worden gehuisvest om de groeidoelstellingen van de school te kunnen realiseren. Op de huidige locatie is de gewenste groei niet mogelijk. Tevens heeft de gemeente de huidige locatie slechts als tijdelijke huisvesting toegekend. Om het schoolgebouw aan de Piet Mondriaanstraat geschikt te maken aan de vorm van onderwijs voor het PO en VO zoals DENISE die voert, heeft de gemeente een budget toegekend aan Esprit. De voorbereidingen voor de verbouwing zijn gestart. De bedoeling is dat op 1 augustus 2018 het gebouw wordt betrokken door DENISE;
- De gemeente heeft met betrekking tot de definitieve huisvesting voor Cartesius 2 het pand aan de Plantage Muidergracht ter beschikking gesteld. Om het schoolgebouw aan de Plantage Muidergracht geschikt te maken aan de vorm van onderwijs zoals Cartesius 2 die voert, heeft de gemeente een budget toegekend aan Esprit. In principe is het schoolbestuur bouwheer, echter heeft Esprit in verband met de complexiteit en de risico's van dit bouwproject ervoor gekozen om het bouwheerschap over te dragen aan de gemeente. De voorbereidingen voor de verbouwing zijn gestart. De bedoeling is dat op 1 augustus 2018 het gebouw wordt betrokken door Cartesius 2;
- Het gebouw van het Mundus College moet aangepast worden aan een hoger veiligheidsniveau op sociaal en (gebouw) technisch gebied en aan de nieuwe onderwijskundige inzichten. De gemeente heeft een budget toegekend aan Esprit ten behoeve van de verbouwing. Het toegekende budget is niet toereikend. Esprit scholen heeft in de huisvestingsplan aanvullende budget aangevraagd bij de gemeente deze is afgewezen. De verbouwing van het Mundus College is gestart in 2016 en wordt afgerond in 2017.

1.11.3. Balans

Balans *1000	Realisatie 2016	2017	2018	2019
Vaste Activa				
Materiële vaste activa	5.083	4.115	3.251	2.602
Totaal vaste activa	5.083	4.115	3.251	2.602
Vlottende activa				
Vorderingen	1.725	1.725	1.725	1.725
Liquide middelen	29.529	29.481	30.171	30.661
Totaal vlottende activa	31.254	31.206	31.896	32.386
Totaal activa	36.337	35.321	35.147	34.988
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemeen reserve	8.831	8.831	8.831	8.831
Bestemmingsreserve innovatie	3.080	2.501	2.155	2.053
Overige Bestemmingsreserves	1.675	1.611	1.611	1.611
Bestemmingsfonds Mundus	317	317	317	317
Voorzieningen	4.976	4.604	4.775	4.719
Kortlopende schulden	17.458	17.458	17.458	17.458
Totaal passiva	36.337	35.321	35.147	34.988

Toelichting

- De meerjarenbalans is geactualiseerd met de realisatiecijfers van 2016. Deze zijn gewijzigd ten opzichte van de opgenomen balans in de meerjarenbegroting. Deze was gebaseerd op de prognose.
- De daling van de materiële vaste activa in de jaren 2018 tot en met 2019 heeft te maken met het volledig afgeschreven meubilair en inventaris die zijn aangeschaft in de jaren 2007, 2008 en 2009. In de jaren 2017 tot en met 2019 zal er 1% van de baten geïnvesteerd worden conform de geldende interne norm voor investeringen. Tevens zal er bij een aantal scholen eerste inrichting investeringen gedaan worden die gefinancierd worden vanuit de gemeente.
- Het eigen vermogen zal conform de geprognostiseerde resultaten en de besteding van de bestemmingsreserves en het bestemmingsfonds dalen in de komende jaren.
- De voorzieningen zullen in de komende jaren nagenoeg gelijk blijven.
- Bij het prognosticeren van de kortlopende schulden en vorderingen zijn we ervan uitgegaan dat deze gelijk blijven aan het saldo van 2016.

1.11.4. Overige rapportages

B1: Rapportage over de aanwezigheid en de werking van de interne risico beheersings- en controlesystemen

Het interne risicobeheersingssysteem bestaat uit:

- De planning- en controlcyclus;
- Administratieve organisatie;
- Risicomanagement.

Rapportagecyclus binnen Esprit Scholen

De P&C-cyclus is een instrumentarium dat bestaat uit processen en producten, bestuurlijke dialoog en managementafspraken dat het College van Bestuur, de Raad van Toezicht en de schooldirecteuren van Esprit Scholen in staat stelt om antwoorden te krijgen op de kernvragen: 'Doen we de goede dingen?' en 'Doen we die dingen goed?' (monitoring & evaluatie). De P&C-cyclus vormt hiermee het raamwerk dat het bestuur van Esprit Scholen in staat stelt doelen te formuleren, risico's te identificeren, processen te monitoren en tijdig bij te sturen.

Administratieve organisatie

Er is een duidelijke scheiding tussen Bestuur en Toezicht. Het kader voor de invulling van het toezicht zijn: de statuten, het reglement van de Raad van Toezicht, het reglement van het College van Bestuur en het managementstatuut dat de bevoegdheden regelt van de schoolleiders.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, functiescheidingen, richtlijnen en procedures zijn vertaald in processen en zijn vastgelegd in de AO-procedures.

Risicomanagement

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting een risicoanalyse opgesteld waarbij risico's worden geïdentificeerd, de kans dat het risico zich voordoet wordt geschat en de impact van de risico's wordt bepaald. Tevens worden er beheersmaatregelen benoemd en voor zover mogelijk gekwantificeerd. De risicoanalyse wordt opgenomen in de begroting en de meerjarenbegroting. De risicoanalyse wordt als onderdeel van de begroting vastgesteld door het College van Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Op kwartaalbasis wordt gerapporteerd over de risico's en de beheersmaatregelen in de risicomanagementrapportage.

B2: Beschrijving van de belangrijke risico's en onzekerheden

Zie paragraaf 1.9.2.

B3: Rapportage Toezichthoudend Orgaan

Zie paragraaf 1.5.

1.12. Toekomstige ontwikkelingen

Ontwikkeling leerlingaantallen

De afgelopen jaren is het leerlingaantal gegroeid. In 2016 bedroeg de groei 4% ten opzichte van 2015. De komende jaren verwachten we een groei van het aantal leerlingen als gevolg van de verwachte groei van het aantal leerlingen in Amsterdam en de toestroom van vluchtelingen. De groei zal met name plaatsvinden bij de AICS, Cartesius 2, De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE) en de Europaschool. De AICS zal de komende jaren relatief meer groeien, gelet op de wachtlijsten, de start

van satellite de AICS en de toenemende druk op internationaal onderwijs in de stad. Dit geldt ook voor De Nieuwe Internationaal School Esprit (DENISE). De groei bij de Europaschool zal in de komende jaren relatief groeien als gevolg van de wachtlijsten. De te verwachten groei bij Cartesius 2 zal met name veroorzaakt worden het nieuwe onderwijsconcept dat gehanteerd wordt voor de VWO- en HAVO-leerlingen waar naar ons mening vraag naar is. Tevens wordt op basis van het onderzoek van de gemeente Amsterdam een groei van het aantal VO-leerlingen verwacht met uitzondering van de leerlingen in het vmbo. Om hierop te kunnen anticiperen zal Esprit Scholen de komende jaren een aantal initiatieven starten. Het gaat o.a. om het aanbieden van innovatief onderwijs aan vmbo-leerlingen en andere leerlingen groepen. Het aantal leerlingen in Amsterdam laat zich moeilijk prognosticeren in de komende jaren.

Personeel

In 2016 bedroeg de gemiddelde personele formatie 705 fte. Dit is vergelijkbaar met 2015 (707 fte). Op peildatum 31/12/2016 waren er 904 medewerkers, dit is een stijging ten opzichte van 31/12/2015 (861 medewerkers). Deze stijging wordt veroorzaakt door de start van 2 nieuwe initiatieven per 1/8/2016: Spring High, Cartesius 2 en de uitbreiding van de AICS (AICS Satellite). Het aantal parttimers steeg in 2016 harder dan het aantal fulltimers. Er is in 2016 gestuurd op een groei van de formatieomvang in de flexibele schil. Dit is met name bij het Mundus College waar de instroom van leerlingen (in het bijzonder nieuwkomers) een onzekere factor is, ook gerealiseerd. Ondanks de landelijke daling van instroom op het VMBO, verwacht Esprit Scholen een groei van de personele formatie in 2017, vanwege (de eerder genoemde) nieuwe initiatieven en de geplande groei van DeNISE, de Europaschool en de AICS.

Strategisch HRM

In 2015 is een notitie Strategisch HR beleid vastgesteld waarin is opgenomen welke planning we hanteren voor uitwerking en implementatie van beleid en instrumenten voor de periode tot 2019. Er zijn vier speerpunten geformuleerd: Strategische personeelsplanning, mobiliteit, leiderschap en duurzame inzetbaarheid. In 2016 heeft strategische personeelsplanning vorm gekregen door de uitvoering van een vlootshouw (HR instrument waarbij prestatie en potentieel van medewerkers in kaart wordt gebracht) binnen Esprit, op veel scholen wordt die in 2017 voor een tweede of een derde keer gevuld. Met de resultaten van de vlootshouw (als HR-instrument) ontstaat er zicht op de toekomstige personele behoefte en schaarste. De verschillende interventies binnen het strategisch HR beleid worden door de vlootshouw aan elkaar verbonden.

Funciemix

In juli 2016 vond de eindevaluatie plaats van de individuele ontwikkeltrajecten van de docenten die door Entreerecht in 2014 in LD zijn geplaatst. Dit heeft consequenties gehad op de funciemix. De overschrijding ten opzichte van de streefwaarden die we op LD hadden is gezakt van 7,6% naar 5%. Op LB niveau overschrijden we met 5% en er is een onderbezetting op LC niveau van 11%, ook deze verhoudingen zijn meer richting streefwaarden gegroeid. De funciemix voor het PO groeit gestaag door richting de streefwaarden, waarbij het aandeel LA daalt naar 63%, de streefwaarde ligt op 58%. Het percentage LB steeg sinds 2014 van 34% naar 37%, landelijk ligt deze streefwaarde op 40%. In 2017 brengen we met de PO scholen niveau onderscheidende criteria in kaart voor LA, LB en LC, zoals we die in 2014 ook voor het VO vaststelden.

Opleidingsschool

Opleiden met Esprit is een samenwerkingsverband tussen de Interfacultaire lerarenopleiding (ILO) van de Universiteit van Amsterdam, de Hogeschool van Amsterdam en de Esprit Scholen. Esprit als Opleidingsschool stelt zich ten doel studenten kwalitatief goed op te leiden tot startende leerkrachten

en docenten in het PO en VO. Het is tevens gegroeid tot een belangrijk wervingsinstrument, bij instroom van docenten op schaarstevakken speelt dit een grote rol. In 2016 stelden we inductiebeleid vast, waarmee we vooral inzetten op een goede begeleiding van startende leraren, ook in 2017. Binnen de Opleidingschool versterken we de rol van onderzoek in onderwijs door deelname aan de pilot Academische Werkplaats.

Medewerkerstevredenheid

In Q1 van 2017 wordt opnieuw het medewerkers onderzoek gehouden (1x per 3 jaar). Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek in 2014 zijn verbeterplannen opgesteld en uitgevoerd in de scholen. De resultaten van 2017 komen eind maart beschikbaar. Er is een doelstelling geformuleerd voor een respons van 70%.

Verzuim

Het verzuimpercentage voor Esprit Scholen over 2016 is 5,6%, de meldingsfrequentie (MF) is in dezelfde periode 1.7. Het verzuimpercentage in 2016 is ten opzichte van 2015 gelijk gebleven (2015: 5,6%) en ten opzichte van 2014 gedaald (2014: 5,9%). Ook de MF is in 2016 vergeleken met voorgaande jaren licht afgenomen (2015: 1.8 en in 2014: 1.99). De eigen streefwaarde van 5% wordt niet gehaald.

Het verzuimpercentage voor de PO scholen was in 2016 5,1%. De landelijke benchmark in het PO onderwijs over 2015 ligt rond de 6,4%. In 2016 is voor de VO scholen het verzuimpercentage 6,0%. De landelijke benchmark in het VO onderwijs over 2015 ligt rond 5,0%. Esprit wijkt daarbij af van landelijke gemiddeldes. Onze PO scholen hebben een beduidend lager percentage dan de landelijk benchmark, en in het VO is ons verzuim hoger. Focus voor 2017 is het Esprit breed omlaag brengen van de meldingsfrequentie en het Esprit brede verzuimpercentage door middel van de succesvol gebleken projectmatige aandacht voor vitaliteit & verzuim op enkele scholen met hoog verzuim.

Interventies verzuim

Een aantal van de interventies die in 2016 zijn gedaan:

- Er is een nieuwe (fulltime) verzuimcoördinator geworven;
- Er is een vitaliteitprogramma ontwikkeld waarop medewerkers kunnen inschrijven;
- Ten behoeve van de-medicalisering en preventie van verzuim biedt Esprit bedrijfsmaatschappelijk werk aan.

Per 1 januari 2017 is Esprit overgegaan naar een nieuwe arbodienst: Perspectief. Daarmee kan sneller worden geschakeld wanneer (tijdelijk) uitbreiding van capaciteit noodzakelijk is.

E-HRM

De personeelsdossiers van de medewerkers op de scholen zijn gedigitaliseerd in 2016.

Reorganisatie en reductie

De reorganisatie bij het Mundus College is per 1 augustus 2016 afgesloten. De noodzakelijke reductie op OOP en OP is gerealiseerd en financiële doelstellingen zijn behaald. Het verscherpte regime (goedkeuring vooraf) op financieel- en personeelsbeleid is opgeheven per 1 januari 2017. In de reguliere P&C cyclus wordt de voortgang uiteraard gemonitord.

De bezuiniging op de formatie OOP van Berlage is vrijwel conform plan verlopen.

ICT

ICT is binnen Esprit gedecentraliseerd. Elke school handelt volgens eigen ICT beleid vanuit de school-eigen onderwijsvisie. In 2016 is wel een brede evaluatie gedaan van de aanwezige apparatuur en expertise. Verder zijn met behulp en externe expertise risico's en trends voor de toekomst in kaart gebracht en op basis hiervan een analyse en advies opgesteld voor de ICT-organisatie van Esprit. Het komende jaar zal op basis van de uitkomsten beleid ontwikkeld worden voor zowel de decentrale scholen als Esprit als geheel.

Huisvesting algemeen

De Gemeente Amsterdam is verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. De betreffende afdeling van de gemeente Amsterdam is de Resultaat Verantwoordelijke Eenheid – Onderwijs, Jeugd en Zorg (RVE-OJZ). Het reguliere onderhoud, zowel buiten als binnen in het gebouw is voor rekening van het schoolbestuur. Esprit Scholen heeft, in nauwe samenwerking met, en gesubsidieerd door de gemeente, in het verleden al veel succesvolle verbouw- en nieuwbouwprojecten uitgevoerd.

De AICS

De AICS gaat een nieuw gebouw realiseren aan de A.J. Ernststraat (nabij de Zuidas). Het groene licht voor de nieuwbouw werd deze zomer gegeven door RVE en in september zijn de voorbereidingen begonnen. In verband met de complexiteit van de verbouwing, samen met andere nieuwbouw en vernieuw-bouwprojecten bij Esprit, heeft de gemeente Amsterdam laten weten bereid te zijn om voor het nieuwbouwproject AICS het bouwheerschap te willen voeren. Hiermee ligt het financiële risico geheel bij de gemeente. De verwachte oplevering zal in het schooljaar 2020/2021 plaatsvinden. Door de toename van de wachtlijsten voor internationaal onderwijs is Esprit in gesprek met de Gemeente over een mogelijke nieuwe internationale school AISC 2.

AICS Sattelite

Een dependance van de AICS aan de A.J. Ernststraat 130 is in gebruik voor de leerlingen van de onderbouw van het PO. Op basis van de verwachte groei zal het AICS doorgroeien in dit gebouw.

Het 4e Gymnasium

De gebouw is in juli 2016 opgeleverd. De diverse tijdelijke locaties zijn deze zomer verlaten en teruggegeven aan de gemeente.

Berlage Lyceum

Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd om te bezien in hoeverre de twee panden van het Berlage geschikt zijn te maken voor de huidige onderwijsmethode. Met de gemeente wordt momenteel overleg gevoerd over de wijze van aanpak en bekostiging. Ook het feit dat het gebouw op de monumentenlijst staat speelt mee in het proces.

Cartesius Lyceum en Cartesius 2

Op het Cartesius is het normale onderhoud uitgevoerd.

In de zomer van 2016 is Cartesius 2 gestart aan de Passeerdersgracht. Deze locatie is tijdelijke huisvesting. Door de gemeente is een pand aan de Plantage Muidergracht toegewezen aan Esprit om daar de definitieve vestiging van te maken. In verband met de complexiteit van de verbouwing, de restauratie en de snelle inhuizing tijdens de verbouwing, samen met andere nieuwbouw en vernieuw-bouwprojecten bij Esprit, heeft de gemeente Amsterdam laten weten bereid te zijn om naast het nieuwbouwproject AICS ook voor Cartesius 2 het bouwheerschap te willen voeren. Hiermee ligt het financiële risico geheel bij de gemeente.

DENISE (De Nieuwe Internationale School Esprit)

In het voorjaar 2016 heeft een verbouwing plaatsgevonden van de 1e verdieping in het pand aan de Pieter de Hoochstraat 80. Hierin is een uitbreiding gevonden voor een aantal groepen van De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE) en daarmee is het gebouw aan zijn maximum capaciteit gekomen. Door de toename van de wachtlijsten voor internationaal onderwijs is uitbreiding van de capaciteit gewenst. Inmiddels is het proces gestart voor vernieuwbouw van het pand aan de Piet Mondriaanstraat en de verwachting is dat dit pand eind 2018 kan worden betrokken.

De Europaschool

Een eerste uitbreiding van de Europaschool is gerealiseerd door het huren van twee lokalen in het buurpand nr. 10 per 1 januari 2014. Esprit is momenteel in gesprek met de Gemeente c.q. Stadsdeel Zuid over de mogelijkheid van meerdere lokalen in het buurpand op nr. 10. Verder worden lokalen gehuurd in het pand op nr. 40. Het binnenklimaat is onderzocht en wordt middels samenwerking met de gemeente Amsterdam aangepakt.

Montessorischool Landsmeer

Dit jaar is getracht het binnenklimaat te verbeteren. Om deze reden is onlangs opdracht gegeven tot een klimaatonderzoek naar het binnenklimaat. Aan de hand hiervan zullen voorstellen gedaan worden voor een verbeterplan met kostenraming.

Mundus College

Het gebouw van het Mundus College moet aangepast worden aan een hoger veiligheidsniveau op sociaal en (gebouw) technisch gebied en aan de nieuwe onderwijskundige inzichten. De gemeente heeft een budget toegekend aan Esprit ten behoeve van de verbouwing. Het toegekende budget is niet toereikend. Esprit scholen heeft in de huisvestingsplan aanvullende budget aangevraagd bij de gemeente deze is afgewezen. Binnen het huidige budget is de verbouwing van het Mundus College gestart in 2016 en wordt afgerond in 2017. Springhigh is onderdeel van het Mundus en is samen met de praktijkschool gesitueerd aan de Herman Poortstraat. Voor de inhuizing van Springhigh zijn wat eenvoudige aanpassingen aan de lokalen uitgevoerd.

Onderhoud

Aan de hand van het MJOP zijn ook in 2016 weer de noodzakelijke onderhoudswerken uitgevoerd. Elk jaar wordt i.o.m. de schoolleiding aan het begin van het kalenderjaar en aan de hand van de begroting bepaald welke onderhoudswerken er worden uitgevoerd.

Externe en interne ontwikkelingen

In 2013 is het nationaal onderwijsakkoord gesloten waarin afspraken zijn gemaakt over structurele investeringen in het onderwijs. Het gaat onder meer om investeringen in de professionalisering van onder andere docenten en schoolleiders. De afgelopen jaren is er bezuinigd op het onderwijs. Denk hierbij aan bezuinigingen op de verschillende regelingen met betrekking tot de bekostiging. Naast deze bezuinigingen zijn er een aantal stille bezuinigingen doorgevoerd (o.a. btw-verhoging en het niet volledig compenseren van de stijging van de personeelskosten).

Er wordt gesproken over de vereenvoudiging van de bekostiging in het VO. Het is nog niet duidelijk wat de effecten zullen zijn op de financiën van Esprit Scholen. De verwachting is dat de vereenvoudiging via een overgangsfase wordt ingevoerd om de financiële effecten (zowel positief als negatief) te mitigeren. Een andere ontwikkeling met betrekking tot de bekostiging is het onderzoek dat wordt uitgevoerd naar het achterstandenbeleid en de verdeling van de middelen die hiermee samenhangen. Dit kan voor Esprit scholen nadelige effecten hebben.

Naast de genoemde ontwikkelingen spelen ook de volgende ontwikkelingen op Esprit Scholen niveau die impact hebben op de financiën van Esprit Scholen. Het gaat om verder uitrollen van de Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE), de ombuigingen en de kwaliteit van het onderwijs op het Mundus College en de bezuinigingen bij het Berlage Lyceum. Tevens zijn de volgende initiatieven gestart in 2016 en worden verder uitgerold:

Cartesius 2

In augustus 2016 is cartesius 2 gestart. Dit is een nevenvestiging van Cartesius Lyceum. Cartesius 2 werkt met een innovatief onderwijsconcept, waarin maatwerk in leren voorop staat en wordt gecombineerd met hoge verwachtingen van leerlingen. Het onderwijs is daartoe volledig opgebouwd uit modules en projecten: naast een kerncurriculum worden thematische modules en –projecten aangeboden. Leerlingen maken vanaf de brugklas al keuzes voor een deel van het onderwijs dat zij gaan volgen en zij worden zo aangespoord zelf na te denken over wat zij leren en wanneer. Ze krijgen tevens de kans om te versnellen en te verdiepen. Dit concept zullen we in de komende jaren verder ontwikkelen en perfectioneren.

Spring high

In nieuw-west is Spring High op 1 augustus 2016 gelanceerd. Leerlingen uit de bovenbouw van het PO en onderbouw VO volgen samen les in een groep, waarbij nog niet wordt gedetermineerd naar niveau. Zo wordt meer ruimte gecreëerd voor talentontwikkeling. Spring High is een bijzonder initiatief, voortkomend uit een samenwerkingsverband tussen de Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden en Esprit scholen. Beide besturen leveren expertise en middelen aan om zo jongeren in Nieuw-West meer kansen te bieden. Dit concept zullen we in de komende jaren verder ontwikkelen en perfectioneren.

AICS Satellietschool

In augustus 2016 is de AICS Satellite school gestart. Na jaren van sterke groei heeft de AICS zijn grenzen gevonden in het huidige gebouw aan de Prinses Irenestraat. Een school van duizend studenten en een wachtlijst van een paar honderd studenten. De wachtlijst betreft voornamelijk studenten voor de groepen 1,2 en 3. De verwachte nieuwbouw is nog in voorbereiding. Om aan het verzoek van de gemeente Amsterdam en de gemeente Amstelveen te voldoen met betrekking tot het verkleinen van de wachtlijsten, is in overleg met beide gemeenten een locatie toegewezen aan de AICS om de Satellietschool te kunnen starten. We verwachten in de komende jaren dat deze locatie van de AICS zal groei en dat we op termijn extra ruimte nodig hebben naast de nieuwbouw.

AICS 2

Om aan het verzoek van de gemeente Amsterdam te voldoen met betrekking tot het verkleinen van de wachtlijsten met betrekking tot internationaal Onderwijs is Esprit in gesprek met de gemeente over de start van AICS 2.

Tot slot

Esprit Scholen zal met behulp van de inzet van haar medewerkers en daarnaast gebruikmakend van haar schaalgrootte, strategisch personeelsbeleid, optimale formatieplanning en een scherp bewustzijn van de kosten, de middelen zo efficiënt mogelijk inzetten voor goed onderwijs.

Concluderend zal Esprit Scholen zich in de toekomst opnieuw inzetten voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs voor de leerlingen met de beschikbare middelen.

Amsterdam, 16 juni 2017.

Ruth Kervezee
Voorzitter College van Bestuur

Percy Henry
Lid College van Bestuur

2. Jaarrekening 2016

2.1 Balans per 31 - 12 (na resultaat bestemming)

	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	<u>5.083.251</u>	<u>4.305.591</u>
Totaal vaste activa	5.083.251	4.305.591
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	1.724.989	2.016.484
1.7 Liquide middelen	<u>29.528.693</u>	<u>24.919.469</u>
Totaal vlottende activa	31.253.682	26.935.953
Totaal Activa	36.336.933	31.241.544
2. Passiva		
	31-12-2016	31-12-2015
2.1 Eigen Vermogen		
Algemene reserve	8.830.771	8.562.463
Bestemmingsreserve Publiek	1.675.414	1.752.696
Bestemmingsreserve Innovatie	3.080.204	2.424.306
2.2 Bestemmingsfonds Mundus	<u>316.622</u>	<u>346.790</u>
Totaal Eigen Vermogen	13.903.011	13.086.255
2.4 Voorzieningen	4.976.391	4.217.550
Kortlopende schulden	<u>17.457.531</u>	<u>13.937.739</u>
Totaal passiva	36.336.933	31.241.544

2.2 Staat van Baten en Lasten over 2016

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2016	2016	2015
Baten			
3.1 Rijksbijdragen	55.027.101	53.677.304	52.947.274
3.2 Overige overheidsbijdragen en - subsidies	4.017.878	3.791.840	4.346.212
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden	5.517.301	5.323.388	5.284.389
Overige baten	3.366.722	2.899.961	3.287.216
Totaal Baten	67.929.002	65.692.493	65.865.091
Lasten			
4.1 Personeelslasten	49.783.041	48.779.459	49.536.726
4.2 Afschrijvingen	1.439.860	1.559.679	1.398.500
4.3 Huisvestingslasten	7.973.348	7.593.009	7.308.318
Overige lasten	7.922.902	8.049.080	7.583.672
Totaal Lasten	67.119.151	65.981.227	65.827.216
Saldo Baten en Lasten	809.851	-288.734	37.874
5. Financiële baten	6.904	110.000	78.234
Resultaat	816.755	-178.734	116.108

2.3 Kasstroomoverzicht 2016

	31-12-2016	31-12-2015
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo Baten en Lasten	809.851	37.874
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	1.439.860	1.398.500
Mutaties voorzieningen	758.841	273.750
Verandering in vlottende middelen:		
Vorderingen	291.497	83.827
Schulden	3.519.791	-298.947
Totaal Kasstroom uit bedrijfsoperaties	6.819.840	1.495.004
Ontvangen interest	15.552	154.200
Betaalde interest	-8.648	-8.087
Saldo ontvangen / betaalde interest	6.904	146.113
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	6.826.744	1.641.117
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activa	-2.217.520	-933.720
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.217.520	-933.720
Mutatie liquide middelen	4.609.225	707.397
Stand 1/1	24.919.469	24.212.072
Mutatie	4.609.225	707.397
Stand 31/12	29.528.693	24.919.469

Toelichting

De toename van de schulden wordt veroorzaakt door de ontvangst van de subsidie voor het Mundus waar nog geen uitgaven van zijn geweest. De toename van de investeringen in materiële vaste activa is het gevolg van de nieuwe locatie van het 4eGYM waarbij nieuwe inventaris is aangeschaft.

2.4 Grondslagen

Algemeen

Onderwijsstichting Esprit (Esprit Scholen), bestuur nummer 40586, is gevestigd op de Prinses Irenestraat 59 te Amsterdam en heeft als voornaamste activiteit het geven van primair en voortgezet onderwijs. De jaarrekening 2016 sluit aan bij het model Elektronisch Financieel Jaarverslag (EFJ).

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2016.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Esprit Scholen zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop de betreffende transacties of gebeurtenissen betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de Esprit Scholen.

Financiële instrumenten

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Waardering

De waarderingsgrondslagen van de voorzieningen zijn naar de mening van het bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Vorderingen

Vorderingen worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen. Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (inventaris) worden gewaardeerd tegen de kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen, noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur en bedraagt drie jaar voor zover het investeringen in ICT betreft en tien jaar voor zover het investeringen in overige inventaris betreft. De activeringsgrens bedraagt € 500.

De door Esprit Scholen beheerde schoolgebouwen zijn juridisch wel, doch economisch geen eigendom van de stichting. Deze gebouwen zijn volledig gesubsidieerd en dienen, wanneer ze niet meer conform de bestemming worden gebruikt, om niet te worden overgedragen aan de Gemeente.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder Voorzieningen'.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald op basis van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de stichting toekomend bedrag onder voorwaarden die de stichting anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Overige vorderingen

Overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Vorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en
- het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen, waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij de afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Vorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op de balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de Esprit Scholen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd.

Voorziening WW

De voorziening heeft betrekking op 25% eigen risico van de wachtgeldregeling inclusief bovenwettelijke wachtgelduitkering. De voorziening is gebaseerd op het aantal deelnemers aan de regeling, de vastgestelde uitkeringen, verwachte indexatie, looptijd en uitstroomverwachting.

Voorziening Spaar- en overig verlof

Deze voorziening is gevormd voor de verplichtingen van de door personeelsleden opgebouwde rechten op spaarverlof. De voorziening is gebaseerd op de opgebouwde verlofuren.

Voorziening

CAO-Levensfasebewust

Deze voorziening is gevormd voor de verplichtingen van de door personeelsleden opgebouwde rechten op verlof. De voorziening is gebaseerd op de opgebouwde verlofuren van maximaal 50 uur op basis van één Wtf per schooljaar voor het Voortgezet onderwijs. Het verlof mag maximaal 4 jaar worden opgebouwd en dient uiterlijk in het vijfde jaar te worden opgenomen. Dit recht van het CAO stamt vanaf schooljaar 2014/2015. De CAO Levensfasebewust voor het Primair onderwijs wordt verwerkt in de jaartaken.

Voorziening groot onderhoud

Voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarig onderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder 'Financiële instrumenten'.

Verantwoording van de baten

Rijksbijdragen

De Rijksbijdragen worden evenredig als baten verantwoord in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft. De geormerkte OCW-subsidies en niet-geormerkte OCW-subsidies met prestatieverklaring worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op de balansdatum.

Overheidsbijdragen en –subsidies

Gemeentelijke subsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Lesgelden

Lesgelden worden evenredig toegerekend aan het schooljaar.

Overige baten

Overige baten bestaan uit verhuur, detachering van personeel, ouderbijdrage en overige baten:

- Huuropbrengsten uit verhuur van sportzalen en lokalen worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen gedurende de looptijd van de huurovereenkomst.
- Detacheringen worden conform het detacheringscontract lineair in de staat van baten en lasten opgenomen.
- De ouderbijdragen worden evenredig toegerekend aan het schooljaar.
- De overige baten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Lonen en salarissen

Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenpremies worden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting. De personeelskosten worden toegerekend aan perioden waarin de daarmee verband houdende arbeidsprestaties zijn geleverd.

Nederlandse pensioenregelingen

Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen Esprit Scholen en pensioenuitvoerder. Esprit Scholen heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. Esprit Scholen betaalt hiervoor premies, waarvan 2/3-deel door de werkgever wordt betaald en 1/3-deel door de werknemer. Esprit Scholen heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Wij hebben daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Leasing

Esprit Scholen kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als Esprit Scholen optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Belastingen

De stichting is niet vennootschapsbelastingplichtig.

Indeling in operationele segmenten

De Esprit Scholen verzorgen primair en voortgezet onderwijs. De baten en lasten zijn gesegmenteerd weergegeven op pagina 67 naar deze soorten onderwijs.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

2.5 Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten

	Aanschaf prijs 1-1-2016	Afschrijving cumulatief 1-1-2016	Boekwaarde 1-1-2016	Investering 2016	Afschrijving 2016	Aanschafprijs 31-12-2016	Afschrijving cumulatief 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2016
1.2.1 Gebouwen en terreinen								
1.2.2 Inventaris en apparatuur	<u>18.334.221</u>	<u>14.028.630</u>	<u>4.305.591</u>	<u>2.217.520</u>	<u>1.439.860</u>	<u>20.551.740</u>	<u>15.468.490</u>	<u>5.083.250</u>
Materiële vaste activa	18.334.221	14.028.630	4.305.591	2.217.520	1.439.860	20.551.740	15.468.490	5.083.250

1.5 Vorderingen		31-12-2016	31-12-2015
.			
1.5.1	Debiteuren	570.457	503.918
1.5.6	Overige overheden	212.106	471.097
1.5.8	Overlopende activa	1.161.291	1.246.095
1.5.9	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-218.865	-204.625
.	Vorderingen	1.724.989	2.016.485
Uitsplitsing overlopende activa			
1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	0	0
1.5.8.2	Verstrekke voorschotten	27.401	34.386
1.5.8.3	Overige overlopende activa	1.133.890	1.211.709
.	Overlopende activa	1.161.291	1.246.095
Uitsplitsing voorzieningen wegens oninbaarheid			
1.5.9.1	Stand per 1-1	-204.625	-193.780
1.5.9.2	Onttrekking	14.225	34.526
1.5.9.3	Dotatie	-28.465	-45.371
.	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-218.865	-204.625

De overige overheden hebben betrekking op projectkosten voor de bouw en verbouw van scholen gefinancierd door DMO.

De overlopende activa bestaat in 2016 voor 233k uit OC&W en in 2015 was dit 2015 328k. Het verschil in overlopende activa bestaat voornamelijk uit nog te ontvangen gelden van school gebonden projecten ad € 229k waaronder voor de lerarenbeurs en anderzijds reeds vooruitbetaalde kosten die zijn betaald in 2016 ad 914k, maar die betrekking hebben op 2017.

Vorderingen hebben allen een looptijd van korter dan één jaar.

De toename van de overlopende activa wordt met name veroorzaakt door enerzijds de vrijval van de CFI-subsidies in 2016 van -/- € 0,1 miljoen en anderzijds een afname in nog te ontvangen bedragen van € 0,2 miljoen.

1.7 Liquide middelen			
	31-12-2016	31-12-2015	
.			
1.7.1 Kasmiddelen	22.971	11.663	
1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	23.933.363	19.358.513	
1.7.3 Deposito's	5.572.359	5.549.293	
Liquide middelen	29.528.693	24.919.469	

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking.

2.1 Eigen vermogen	Stand 01-01-2016	Resultaat 2016	Stand 31-12-2016
2.1.1 Algemene reserve	8.562.463	268.308	8.830.771
2.1.2 Bestemmingsreserve Publiek	1.752.696	-77.283	1.675.413
2.1.3 Bestemmingsreserve Innovatie	2.424.306	655.898	3.080.204
2.1.5 Bestemmingsfonds Mundus	346.790	-30.168	316.622
Eigen vermogen	13.086.255	816.755	13.903.011

Esprit Scholen heeft één eigen vermogen. Conform de gemaakte afspraken met Onderwijsstichting Zelfstandig Gymnasia wordt de bijdrage van het 4e Gymnasium aan het eigen vermogen van Esprit Scholen toegelicht in de jaarrekening. De bijdrage van het 4e Gymnasium aan het eigen vermogen van Esprit Scholen tot en met 2016 bedraagt € 3.119.350.

Bestemmingsreserve:

In 2013 is een bestemmingsreserve gevormd naar aanleiding van de ontvangen gelden als gevolg van het gesloten Nationaal Onderwijsakkoord. Hieronder staan de bestemmingsdoelen van de gevormde bestemmingsreserve.

Bestemmingsdoelen bestemmingsreserve publiek

De bestemmingsreserve publiek is gevormd ten behoeve van de volgende projecten:

- internationalisering: het gaat hierbij om o.a. tweetalig onderwijs, meer vreemde talen, meer aandacht voor diversiteit en op te starten dependance (internationale school) van het Berlage Lyceum;
- passend onderwijs: het gaat hierbij om o.a. ICT-investeringen en projectgelden die o.a. betrekking hebben op de invoering van passend onderwijs;
- professionalisering medewerkers: het gaat hierbij om scholingskosten en investeringen in talentontwikkeling en de mogelijkheden om de kwaliteit van de docenten en schoolleiders te verhogen;
- Beroepscollege West: het gaat hierbij om o.a. onderwijskundig aanpassingen in het onderwijsprofiel van het Marcanti College, projectgelden m.b.t. het intensiveren van de samenwerking tussen de drie scholen (Mundus College (voorheen Nova), Calvijn met Junior College en Marcanti College);
- investeringen in de veiligheid bij het Mundus College en de kwaliteit van het onderwijs bij het Mundus College;
- extra investeringen in de Opleidingschool: naast de rijksbijdrage aan de kosten van de Opleidingschool wil Esprit Scholen een extra bedrag investeren in de Opleidingschool;
- fonds 4E Gymnasium: het gaat hierbij om o.a. ICT-investeringen en investeringen in medewerkers.
- Naar aanleiding van de daling van het aantal leerlingen en de noodzakelijke reductie van het aantal onderwijzend personeel om de daling van de baten op te vangen heeft het College van Bestuur besloten om een bestemmingsreserve te vormen om onder andere de reductie van het onderwijzend personeel te bewerkstelligen en om de kwaliteit van onderwijzend personeel te verbeteren.
- In 2016 Heeft het bestuur besloten om een tweetal projecten tot te voegen aan de bestemmingsreserve:
  - inrichtingskosten na de verbouwing van het hoofdgebouw van het Mundus College in verband met o.a. veiligheid en voor extra lessen in de Nederlandse taal in het derde leerjaar tot en met het vijfde leerjaar voor de nieuwkomers bij het Mundus College.
  - Een bestemmingsreserve te vormen voor het financieren van het duurzaamheidsproject bij de WSV ter bevordering van het spelen en gezonde leefstijl van leerlingen.

Bestemmingsreserve Innovatie

Het bestuur heeft in 2015 besloten om een bestemmingsreserve Innovatie te vormen ter financiering van innovaties in het onderwijs. Het gaat hierbij om onder andere de volgende innovaties: Cartesius 2, het Mundus College, Spring High en het Marcanti College. In 2016 is een bedrag ad 655k toegevoegd (onttrekking €430k en dotatie € 1.136).

Stand bestemmingsreserves 31-12-2015	4.177
Kosten ten lasten van de bestemmingsreserve	-830
Toevoeging bestemmingsreserve Innovatie	1.136
Toevoeging bestemmingsreserve nieuwkomers en project wsv	273
Saldo bestemmingsreserves publiek 31-12-2016	4.756

Bestemmingsfonds

In 2014 zijn Esprit Scholen en de Stichting Boekenfonds Nova middels mediation overeengekomen dat het vermogen van de stichting minus de schulden wordt overgedragen aan Esprit Scholen. Deze middelen mogen conform de gemaakte afspraken aan projecten worden besteed ten gunste van de leerlingen van het Mundus College. Hiervoor is een bestemmingsfonds gevormd. Het ontvangen bedrag van € 520k minus de overgenomen schuld van € 56k is als opbrengst verwerkt in het resultaat van 2014. Hieronder is een overzicht van de bestedingen per project in tot en met 2015 en 2016 opgenomen.

	Geboekt als opbrengst in 2014	Kosten in tm 2015	Opbrengsten tm 2015	Resultaat 2015 = bestemmings-reserve	Ontvangsten 2016	Kosten 2016	Resultaat 2016
Fitness (00267MUN)	108.000	74.172	0	33.828		-16.973	16.855
Werkproject (00268MUN)	90.000	18.542	0	71.458		-4.785	66.673
Foto/film (00269MUN)	29.000	11103	0	17.897		-320	17.577
Muziek (00270MUN)	34.000	4155	0	29.845		-5.727	24.118
Thuisbasis (00271MUN)	80.000	947	0	79.053		-	79.053
Stille werkplek (00272MUN)	93.671	17.853	10.000	85.818		-1.097	84.721
Buitenhill (00273MUN)	29.000	109	0	28.891		-1.266	27.625
	463.671	126.881	10.000	346.790	0	-30.168	316.622

Resultaatbestemming

Bedrag ten laste van bestemmingsreserve publiek	-77.283
Bedrag toegevoegd aan bestemmingsreserve innovatie	655.898
Bedrag toegevoegd aan algemene reserve	268.308
Bestemmingsfonds Mundus	-30.168
Resultaat	816.755

2.2 Voorzieningen	Stand 01-01-2016	Dotaties	Onttrekkingen	stand 31-12-2016	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	1.892.132	841.877	773.733	1.960.276	663.204	1.228.928
2.2.3 Overige voorzieningen	<u>2.325.418</u>	<u>949.942</u>	<u>259.245</u>	<u>3.016.115</u>	<u>465.084</u>	<u>1.860.335</u>
Voorzieningen	4.217.550	1.791.819	1.032.978	4.976.391	1.128.288	3.089.263

Personeelsvoorzieningen voor spaar- en overig verlof, jubilea uitkeringen, reorganisatievoorzieningen, WW-voorziening en cao-levensfasebewust.
De personeelsvoorzieningen worden geregistreerd tegen de nominale waarde. Het bedrag van 1.960 miljoen bestaat uit 651k WW-voorziening, 527k CAO-Levensfasebewust, 345k Spaarverlof, 48k Overig verlof en 388k jubilea.

De reorganisatievoorziening is voor een deel besteed in 2016 en het restant van 105k is vrijgevallen omdat de reorganisatie is gerealiseerd.

De nominale waarde is de gehanteerde methode voor de berekening van de personeelsvoorziening. Hiernaast zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor de WW-voorziening en de reorganisatievoorziening:

- De WW-voorziening is gebaseerd op de aanname dat 20% van de medewerkers die in de WW terecht komen een baan vindt binnen twee jaar.

Overige voorzieningen

De onderhoudsvoorziening houdt verband met toekomstig groot onderhoud aan de panden en is nagenoeg geheel langlopend.

De toenames van de voorzieningen wordt veroorzaakt door de voorziening groot onderhoud, waarbij de dotatie in 2016 hoger ligt dan de onttrekkingen als gevolg van de extra dotatie voor het Mundus college.

2.4 Kortlopende schulden		31-12-2016	31-12-2015
2.4.3	Crediteuren	561.712	1.347.924
2.4.4	OCW/LNV kortlopende schulden aan	0	44.149
2.4.7	Belastingen en premie sociale verz.	2.172.764	2.149.834
2.4.8	Schulden te zake van pensioenen	512.611	516.512
2.4.9	Overige kortlopende schulden	5.097.889	4.485.270
2.4.10	Overlopende passiva	9.112.555	5.394.050
	Kortlopende schulden	17.457.531	13.937.739
	Uitsplitsing		
2.4.7.1	Loonheffing	2.147.913	2.149.834
2.4.7.2	Omzetbelasting	24.851	0
	Belastingen en premie sociale verzekeringen	2.172.764	2.149.834
2.4.10.3	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	1.105.287	1.433.659
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	1.632.080	1.564.851
2.4.10.8	Overige overlopende passiva	6.375.188	2.395.540
	Overlopende passiva	9.112.555	5.394.050

Kortlopende schulden hebben allen een looptijd van korter dan één jaar.

De kortlopende schulden zijn met € 3,5 miljoen toegenomen. Deze toename wordt met name veroorzaakt doordat de ontvangst van voorschotten m.b.t. 1e inrichting en verbouwing van € 3,8 miljoen. Anderzijds is een afname van de crediteuren van € 0,7 miljoen.

De overige kortlopende schulden wordt voornamelijk veroorzaakt door de lesgelden voor schooljaar 2016/2017 (€ 4,3 miljoen) die we lineair over het schooljaar laten vrijvallen. Dit bedrag is € 480k hoger dan vorig jaar.

De vooruit ontvangen investeringssubsidies omvatten bedragen met betrekking tot de verbouwing van het Mundus en de nieuwe school Cartesius2.

De overlopende passiva bestaan in 2016 voor € 3.9 miljoen DMO (dit is de reeds ontvangen subsidie van het Mundus waar nog geen kosten tegenover staan.) en in 2015 was dit 201k.

Financiële instrumenten

Algemeen

De Esprit Scholen maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van een beperkt aantal financiële instrumenten die de Esprit Scholen blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Deze omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, crediteuren en overige kortlopende schulden die in de balans zijn opgenomen.

Om deze risico's te beheersen heeft de Esprit Scholen een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de Esprit Scholen te beperken.

Esprit Scholen maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) om risico's te beheersen.

Kredietrisico en krediet mitigerende aspecten

De Esprit Scholen loopt kredietrisico over overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico dat de Esprit Scholen loopt bedraagt € 31,2 miljoen, bestaande uit vorderingen ad € 1,7 miljoen en liquide middelen ad € 29,5 miljoen. De vorderingen hebben betrekking op een groot aantal debiteuren voor een totaalbedrag van € 0,6 miljoen, gemeenten ad € 0,2 miljoen en 0,9 miljoen vooruitbetaalde kosten. De liquide middelen zijn bij Nederlandse systeembanken met een A-rating geplaatst. Wij achten het kredietrisico hierover zeer minimaal.

Renterisico en kasstroomrisico

Esprit Scholen loopt geen renterisico over de rentedragende schulden. Esprit Scholen heeft geen langlopende leningen.

Valutarisico

Esprit Scholen is alleen werkzaam in Nederland en loopt derhalve geen valutarisico.

Prijrisico

Het Bestuur heeft geen aandelen en loopt derhalve geen prijrisico.

Liquiditeitsrisico

Esprit Scholen bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de Esprit Scholen steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kortlopende vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond? Ja/Nee
LERARENBEURS LB LBV5	709819, 723034, 708801, 71246, 705772 = 804A0-50132	20-10-15 TM 18-12-15	J
LERARENBEURS LPO6	776750 = 804A0-54856	20-09-16 TM 20-10-16	N
LERARENBEURS LVO6	769440 = 804A0-53040	15-04-16 TM 20-12-16	N
REG. ZOMERSCHOL ZVO5	702167 = 61500-120375	20-05-15	N
REG. ZOMERSCHOL ZVO6	LENZO16105 = 61500-127858	13-04-16	N
SAMENW LRO&SCHOLEN VL04	592799 = 804A0-45989	18-12-13	J
SAMENWLERO&SCHO VLO5	592831 = 804A0-46047	18-12-13	N
SAMENWLERO&SCHO VLO6	592893 = 804A0-46105	18-12-13	N

G2 A Subsidies met verrekeningsclausule, aflopend

nvt

G2 B Subsidies met verrekeningsclausule, doorlopend

nvt

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Per balansdatum zijn de volgende niet uit de balans blijkende verplichtingen (groter dan € 50.000,- op jaarbasis) opgenomen:

- Raamovereenkomst leermiddelen: er is op basis van een Europese aanbesteding een vierjarig contract afgesloten met Van Dijk Educatie inzake de levering van boeken (project “gratis schoolboeken”) en verlengd tot en met schooljaar 2016/2017. De restwaarde van dit contract per 31 december 2016 bedraagt € 293.184,-.
- Aanbesteding schoonmaak: er is op basis van een Europese aanbesteding een tweejarig contract afgesloten met twee partijen voor het uitbesteden van de schoonmaak werkzaamheden tot en met 1 november 2016 met een optie tot verlenging van 1 jaar, te weten: SGA het basisonderwijs en Hectas voor het voortgezet onderwijs. Beide contracten hebben een looptijd van 2 november 2016 tot 2 november 2017. De restwaarde van het contract per 31 december 2016 voor het afnemen van de diensten bij SGA betreft € 209.641,- en voor Hectas betreft deze € 564.120,-. Voor WSV is een contract van 1 augustus 2015 tot en met 31 juli 2018 Genot 40.438,-
- Huurovereenkomst met Breevast voor de huur aan de Prinses Irenestraat 59/61 t.b.v. huisvesting AICS: de overeenkomst is verlengd tot 31 juli 2018. Per 1 augustus 2016 bedraagt de jaarlijkse huur € 2.154.159,-.
- Per 1 januari 2016 is een overeenkomst gesloten met Dyade: de duur van het contract is een jaar met stilzwijgende verlenging van steeds een jaar ad € 152.565.
- BAPO: de Regeling Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen (BAPO) voorziet erin dat werknemers van 52 jaar en ouder onder gunstige financiële voorwaarden hun werkweek kunnen bekorten. De omvang van het verlof bedraagt per jaar bij een leeftijd van 52 t/m 55 jaar 170 klokuren en vanaf 56 jaar 340 klokuren.
- Voor onderwijsinstellingen die onder de WVO vallen, is het op basis van artikel 5 van de (Gewijzigde) Regeling “Onvoorzienne gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs” (kenmerk WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F -2006/1769) toegestaan een vordering tegen nominale waarde op te nemen bij het ministerie van OC&W. Hiervan is echter geen gebruik gemaakt. De vordering op het ministerie van OC&W is ter hoogte van de op dat moment bestaande schuld aan het personeel in verband met:
  - De tot en met december opgebouwde bruto vakantietoelagen € 1.524.775,-
  - De over de maand december door het bevoegd gezag verschuldigde afdracht pensioenpremies en loonheffing verbonden salarisbetalingen op grond van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. De vordering bedraagt op 31 december 2016 € 2.656.506

	Tot 1 jaar	Langer dan 1 jaar en korter dan 5 jaar	Langer dan 5 jaar
	EUR	EUR	EUR
Schoonmaakcontracten	814.199		-
Huur- en leasecontracten	2.100.000		
Reken- en netwerkdiensten	-		
Energiecontracten	-		
Beheer en onderhoudscontracten scholen	-		
Leermiddelen	-		
Contracten m.b.t. overige diensten	-		
Overige	-		
Totaal	2.914.199		

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te vermelden.

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2016	2015
3.1.1	Rijksbijdragen OCW/EZ	47.968.683	45.610.163
3.1.2	Overige subsidies OCW/EZ	6.184.289	6.607.683
	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage		
3.1.4	SWV	874.128	729.428
	Rijksbijdragen	55.027.101	52.947.274
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2016	2015
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en -subsidies	4.010.258	4.346.212
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	7.620	0
	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	4.017.878	4.346.212
3.3	Andere baten	2016	2015
3.3.1	College-, cursus-, les- en examengelden	5.517.301	5.284.389
	Andere baten	5.517.301	5.284.389
3.5	Overige baten	2016	2015
3.5.1	Verhuur onroerende zaken	75.549	47.500
3.5.2	Detachering personeel	195.480	282.090
3.5.5	Ouderbijdragen	1.958.436	1.719.742
3.5.6	Overige overige baten	1.137.257	1.237.884
	Overige baten	3.366.722	3.287.216

De ontvangen rijksbijdragen zijn hoger dan 2015 dat wordt veroorzaakt door enerzijds meer personele bekostiging € 1,2 miljoen en anderzijds opvang vreemdelingen € 1,3 miljoen.

Gemeentelijke bijdragen en –subsidies is € 0,3 miljoen lager. Dit wordt veroorzaakt door een ontvangst in 2015 m.b.t. de huurvergoeding van de AICS van voorgaande jaren.

De toename van de college-, cursus-, les- en examengelden wordt met name veroorzaakt door een hoger aantal leerlingen.

De post overige onder overige baten betreft dat wij in 2015 nagekomen baten hadden van € 145k.

Lasten

4.1	Personeelslasten	2016	2015
4.1.1	Lonen en salarissen	47.182.517	47.037.774
4.1.2	Overige personele lasten	3.222.632	3.241.940
4.1.3	Af: uitkeringen	-622.108	-742.987
	Personeelslasten	49.783.041	49.536.727
	Uitsplitsing		
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	37.725.906	37.828.601
4.1.1.2	Sociale lasten	5.075.999	4.543.370
4.1.1.3	Pensioenpremies	4.384.812	4.665.803
	Lonen en salarissen	47.186.717	47.037.774
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	149.745	-36.609
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	1.590.321	1.792.176
4.1.2.3	Overig	1.482.566	1.486.373
	Overige personele lasten	3.222.632	3.241.940

	<u>Gemiddeld 2016</u>	<u>Gemiddeld 2015</u>	<u>Mutatie</u>
PO	221	206	15
VO	676	676	0
Totaal	897	882	15
Esprit breed	887	871	

De telling is gebaseerd op rapportage R-ON-12800-a 'Personeelssterkte'.

Deze rapportage werkt met peildatum, deze is per kwartaal uitgedraaid (1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober) en gedeeld door 4.

Het totaal Esprit breed is minder dan de optelsom van PO en VO, dit wordt veroorzaakt doordat elke rapportage de 'unieke medewerkers' telt.

Sommige medewerkers hebben zowel een PO aanstelling als een VO aanstelling, deze dubbeling wordt er in het totaal rapport uitgehaald.

Pensioenen

•Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen Esprit Scholen en pensioenuitvoerder.

•Esprit Scholen heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. Wij betalen hiervoor premies, waarvan de 2/3-deel door de werkgever wordt betaald en de 1/3-deel door de werknemer.

•De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad eind 2016 wordt berekend door alle

dekkingsgraden van 2016 bij elkaar optellen en te delen door 12. Deze beleidsdekkingsgraad komt eind 2016 uit op 96,6%. Eind januari 2017 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 98,8%. Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn. Het pensioenfonds heeft in januari 2017 besloten een premieverhoging van 2,3% door te voeren. Wij hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Wij hebben daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De overige personele lasten zijn hoger dan begroot door enerzijds betaalde ontslagvergoedingen aan medewerkers van met name het Mundus College als gevolg van de reorganisatie van OP en anderzijds hogere werkelijke aantal fte's dan veroorzaakt door vervanging van zwangere en zieke medewerkers en door de groei van het aantal leerlingen bij met name de AICS (Satellite school), start van Cartesius 2 en de hogere instroom van vluchtelingen.

•De uitkeringen betreffen hoofdzakelijk ontvangsten van het UWV voor WAO/WIA-uitkeringen en uitkeringen inzake zwangerschapsverloven

4.2	Afschrijvingen	2016	2015
4.2.2	Materiele vaste activa	1.439.860	1.398.500
	Afschrijvingen	1.439.860	1.398.500
4.3	Huisvestingslasten	2016	2015
4.3.1	Huur	3.153.785	3.120.934
4.3.3	Onderhoud	1.212.453	1.137.968
4.3.4	Energie en water	1.013.873	851.184
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.314.561	1.211.220
4.3.6	Heffingen	143.273	203.195
4.3.7	Overige huisvestingslasten	217.404	171.469
4.3.8	Dotatie onderhoudsvoorzieningen	918.000	612.348
	Huisvestingslasten	7.973.349	7.308.318
4.4	Overige lasten	2016	2015
4.4.1	Administratie en beheerlasten	104.538	82.898
4.4.2	Inventaris, apparatuur, leermiddelen	4.760.814	4.207.146
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	12.139	55.183
4.4.4	Overige overige lasten	3.045.410	3.238.445
	Overige lasten	7.922.902	7.583.672
	Specificatie honorarium		
4.4.1.1	Onderzoek jaarrekening	80.044	32.269
4.4.1.2	Andere controle opdrachten	24.494	50.629
	Accountants lasten	104.538	82.898
5.	Financiële baten en lasten	2016	2015
5.1	Rentebaten	-15.552	86.321
5.2	Rentelasten	8.648	-8.087
	Financiële baten en lasten	-6.904	78.234

Accountantshonoraria

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de stichting, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	KPMG Accountant	Overig KPMG-	Totaal KPMG
	2016	2016	2016
	EUR	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening	80.044	-	80.044
Andere controleopdrachten	24.494		24.494
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	104.538	-	104.538
	2015	2015	2015
	EUR	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening	32.269	-	32.269
Andere controleopdrachten	50.626		50.626
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	82.895	-	82.895
5. Financiële baten en lasten		2016	2015
5.1 Rentebaten		-15.553	86.321
5.2 Rentelasten		8.648	-8.087
Financiële baten en lasten		-6.904	78.234

Personeelslasten

De toename van de personeelslasten in 2016 ten opzichte van 2015 wordt met name veroorzaakt door hogere loonkosten als gevolg van het loonakkoord

Personeel niet in loondienst

De lagere kosten zijn het gevolg van onderwijskundige diensten.

De toename van de personele voorzieningen wordt enerzijds veroorzaakt door een vrijval uit de reorganisatievoorziening van het Mundus College in 2015 en anderzijds de toename van cao-Levensfase bewust waarbij de mensen voor vier jaar de uren mogen sparen.

Huisvestinglasten

De energiekosten in 2016 zijn hoger dan in 2015 door meerdere gebouwen. Voor de verbouwing van het Mundus college is een extra dotatie gedaan op de onderhoudsvoorziening.

Segmentatie

Baten	VO	PO
Rijksbijdragen	45.781.727	9.245.374
Overige overheidsbijdragen en - subsidies	3.464.708	553.170
College-, cursus-, les- en examengelden	2.543.996	2.973.305
Overige baten	2.452.443	914.279
Totaal Baten	54.242.874	13.686.128
Lasten		
Personeelslasten	40.386.117	9.396.924
Afschrijvingen	1.287.277	152.583
Huisvestingslasten	6.803.682	1.169.667
Overige lasten	6.514.049	1.408.852
Totaal Lasten	54.991.125	12.128.026
Saldo Baten en Lasten	748.251	-1.558.102
Financiële baten en lasten		
Financiële baten en lasten	5.669	1.235
Resultaat	-742.582	1.559.337

E Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm 2016	Statutaire zetel	Code activiteiten*	Eigen vermogen 31-12- 2016	Resultaat jaar 2016	Art 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
				EUR	EUR	Ja/Nee	%	Ja/Nee
• Stichting leermiddelen en activiteiten Berlage Lyceum	Stichting	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Stichting Mr.dr. Spaanderfonds voor behoud van cultuurhistorische zaken met betrekking tot de gebouwen van het Berlage Lyceum	Stichting	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Stichting Montessori Basisschool de Westelijke Eilanden	Stichting	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Watergraafsmeerse Schoolvereniging	Vereniging	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Stichting Boeken en leermiddelenfonds Esprit Scholengroep vestiging Marcanti	Stichting	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Stichting Vrienden van het Cartesius Lyceum	Stichting	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Vereniging Van Eigenaars de Bickershoek	Vereniging	Amsterdam	4	NVT	NVT	N	0%	N
• Stichting Kind & Muziek Landsmeer	Stichting	Landsmeer	4	NVT	NVT	N	0%	N

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de stichting en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de stichting. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de stichting en haar deelnemingen, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities.

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. Alle transacties met verbonden partijen zijn in het verslagjaar 2016 onder normale marktvoorwaarden aangegaan.

Voorz j/n	Naam	Ingangsda tum dienstverb and	Einddat um dienstve rband	Beloning	Werkge versbij rage levenslo opregeli ng	Werkgevers bijdrage van niet- verplichte sociale verzekeringe n	Belastb are vergoed ing in natura	Jubil eumu itkeri ng	Eindeja arsuitke ring	Eventue el andere beloning en	Totale bezoldiging	Deel tijdf actor	Bezoldiging 2016 op basis van volledig dienstverban d	Belastbare vaste en variabele onkostenver goedingen	Voorzie ningen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverban d	Motivat ie overschrijdin g van de norm	Maximale bezoldigi ng klasse E
Bestuur																		
Voorzitter RvB 2016	j	R.T. Kervezee	1-4-2006	131.024	-	-	-	-	9.355	9.605	149.984	1	149.984	-	15.316	-	n.v.t.	152.000
Voorzitter RvB 2015	j	R.T. Kervezee	1-4-2006	117.586	-	-	-	-	8.398	8.863	134.847	1	134.847	3.437	15.648	-	n.v.t.	178.000
Lid van bestuur 2016	n	P.Henry	15-11-2014	107.989	-	-	-	-	8.058	7.938	123.985	1	123.985	-	14.633	-	n.v.t.	152.000
Lid van bestuur 2015	n	P.Henry	15-11-2014	92.478	-	-	-	-	6.790	6.946	106.213	1	106.213	-	14.925	-	n.v.t.	178.000

naam	voorz.	ingang	einde	beloning 2016	beloning 2015	maximale vergoeding	belastbare	voorziening	uitkering	motiveringen
	j / n	functie- vervulling	functie- vervulling	excl. BTW	excl. BTW	excl. BTW	onkosten- vergoeding	beloning op termijn	beëindiging dienstverband	overschrijding norm en andere toelichtingen
				€	€	€	€	€		
Y. Kortooms	n	1-5-2008	1-5-2016	3.250	8.252	15.200				
F. Roozen	n	1-6-2012	Nvt	10.500	7.875	15.200				
J. Duttenhofer	n	16-5-2014	Nvt	9.750	7.313	15.200				
S. Lutchman	j	16-5-2014	Nvt	15.875	11.906	22.800				
E. Soerjatin	n	1-1-2015	Nvt	9.750	8.252	15.200				
M van den Berg	n	25-9-2015	Nvt	10.500	1.969	15.200				
M. van der Meer	n	1-1-2016	Nvt	9.750	0	15.200				
R.W.J. Rijk	n	1-12-2016	Nvt	813	0	15.200				

Naar aanleiding van de nieuwe WNT-normen die per 1 januari 2016 van kracht zijn is vastgesteld dat Esprit op basis van de 14 complexiteitspunten voor 2016 en 2017, conform de richtlijnen van het Ministerie van Onderwijs, uitkomt op klasse E.

Amsterdam, 16 juni 2017

College van Bestuur

Raad van Toezicht

Ruth Kervezee
Voorzitter College van Bestuur

Sandra Lutchman
Voorzitter Raad van Toezicht

Percy Henry
Lid van het College van Bestuur

Mieke van den Berg

Jacinta Duttenhofer

Marc van der Meer

Romain Rijk

Frans Roozen

Ellen Soerjatin

3. Overige gegevens

3.1. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en het College van Bestuur van Onderwijsstichting Esprit

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Onderwijsstichting Esprit (hierna 'de stichting') te Amsterdam (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Onderwijsstichting Esprit per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2016;
- 2 de staat van baten en lasten over 2016; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Onderwijsstichting Esprit zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amstelveen, 16 juni 2017

KPMG Accountants N.V.

D. Legez RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

3.2 Statuten bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten van Onderwijsstichting Esprit zijn geen specifieke bepalingen opgenomen omtrent de resultaatbestemming.